

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра івент-індустрії, культурології та музеєзнавства

Допущено до захисту:
протокол засідання кафедри
№12 від 28.11. 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття (магістерського) рівня вищої освіти
на тему:

**Система розвитку творчої ініціативи та трудової активності
працівників на прикладі Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка**

Виконала здобувачка вищої освіти
II (магістерського) рівня
спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
заочної форми навчання
Романенко Катерина Ігорівна

Науковий керівник: завідувач кафедри івент індустрії,
культурології та музеєзнавства, к. пед. н.,
проф. **Виткалов Володимир Григорович**

Рівне – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ТРУДОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	13
1.1. Нормативно-правові основи формування творчої ініціативи та трудової активності науково педагогічних працівників	...13
1.2. Інструменти мотивації науково педагогічних працівників для активізації творчої ініціативи та трудової активності	...26
РОЗДІЛ 2. ТВОРЧА ІНІЦІАТИВА ТА ТРУДОВА АКТИВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ	35
2.1. Полтавський національний педагогічний університет ім.В.Г. Короленка як потужний освітній осередок регіону	.35
2.2. Система забезпечення управлінської діяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.....	47
2.3. Форми роботи професорсько-викладацького складу кафедри культурології зі студентами у процесі науково-освітнього і виховного процесу.....	54
РОЗДІЛ 3. МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	75
3.1. Творчий потенціал кафедри, міжуніверситетські зв'язки крізь призму різноманітних форм діяльності у контексті розвитку фахової освіти в регіоні	75
3.2. Використання інноваційних технологій при підготовці фахівців культурологічного профілю	84
<u>ВИСНОВКИ</u>	94
<u>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ</u>	...99
<u>ДОДАТКИ</u>	...111

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. З огляду на розвиток вітчизняної сфери культури, особливого значення набула якісна підготовка фахівців соціокультурної галузі. Заклади

вищої освіти, педагогічні працівники, відіграють провідну роль у формуванні фахівців, здатних відповідати сучасному ринку праці. Вивчення питань творчої ініціативи та трудової активності працівників закладу вищої освіти (ЗВО) у контексті розвитку фахової освіти є перспективним у світлі модернізації системи національної спільноти. Протиріччя між вимогами до якісних характеристик випускників закладів вищої освіти у культурному полі сучасного суспільства та їх недостатнім професійним рівнем, труднощами в адаптації до майбутньої професійної діяльності є очевидними. Тільки тоді, коли особистісний розвиток і професійний розвиток є єдиними, можна стати професіоналом. Тому актуальним і важливим завданням ЗВО є впровадження нових підходів до підготовки фахівців галузі знань 02 «Культура і мистецтво», що забезпечить, поряд з його фундаментальністю і дотриманням вимог Державних освітніх стандартів, розвиток професійно особистісного становлення майбутнього менеджера соціокультурної діяльності для сфери культури.

Водночас військові дії РФ створили виклики, які призвели до обмеження умов організації освітнього процесу. Зміни в забезпеченні ефективного виконання праці педагогів збільшили обсяг їх багатогранних професійних завдань у сфері професійної реалізації. Зазначені чинники ускладнюють процес підготовки менеджерів соціокультурної діяльності та формування системи професійної діяльності педагогічних працівників, забезпечення умов для наукової самореалізації і розвитку, самовіддачі, задоволеності умовами праці. Тому в нових соціально-економічних умовах актуалізується пошук методів і засобів управління, які стимулюватимуть творчу ініціативу та трудову активність педагогів, можливість кар'єрного росту та самореалізації.

Зміни в освітній сфері останніх років були спрямовані на створення нової якісної освіти, основною метою якої є формування компетентних та кваліфікованих спеціалістів, підготовлених до постійного професійного розвитку. Науковці погоджуються, що регіони відіграють важливу роль у культурно-освітніх процесах. У структурі освіти області є заклади різного спрямування, прикладами регіональної специфіки є заклади культури, одним із яких є Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Від професійної діяльності викладацького складу університету залежить якість навчально-виховного процесу, рівень інноваційної діяльності. Таке проблемне поле даного магістерського дослідження показує, що актуальним вбачається регіональний рівень розвитку системи творчої ініціативи та трудової активності педагогічних працівників Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (далі ПНПУ

ім. В.Г. Короленка). При цьому виникає необхідність аналізу існуючих методик та виявленні форм творчої трудової діяльності науково-педагогічних працівників університету, формування його ефективної роботи, іміджу та конкурентоспроможності.

Стан наукової розробленості теми. У вітчизняній та зарубіжній педагогічній, соціологічній, культурологічній науці нагромаджено значний обсяг знань з вищезазначеної проблеми. Питання ціннісного наповнення змісту педагогічного процесу культурологічного складника у системі вищої освіти розглянуто у працях професора В.Г. Виткалова, доктора культурології С.Виткалова [4], Л. Кравченко [21], Р. Винничук [6], А. Литвиненко [27], Н. Наталевич [32] та ін.

Теоретичним та практичним підґрунтям розробки проблеми трудової активності, самоорганізації особистості викладача у професійно-педагогічній діяльності слугують наукові розвідки щодо професійного становлення, розвитку і самовдосконалення особистості як суб'єкта професійної діяльності. У контексті нашого наукового пошуку важливого значення набувають методичні засади професійного розвитку, компетентність педагога, що висвітлені О. Аніщенко, Я. Гжесяк [1], А. Колот, О.Герасименко [15]. Іншим напрямком вирішення проблеми управління навчальною діяльністю є збагачення умов адаптації здобувачів освіти у навчальному середовищі. Освітнє середовище закладів вищої освіти та його функціональні аспекти досліджували М. Рязанов [56], Е. Соколова [59].

Проблематику творчих здібностей професіоналів із урахуванням різних аспектів їх підготовки і вдосконалення та підвищення кваліфікації розглядають Н. Мирончук [30], А. Котвіцька, А.Ольховська, Л. Кайдалова [18] С.Сисоєва [58] та ін. Під час наукового пошуку нами були враховані актуальні підходи щодо професійної діяльності академічних працівників, особливості їх самореалізації та професійного розвитку, структури цінностей. Зазначені аспекти знайшли відображення у роботах Т. Кружевої [24], Я. Рудика, В. Табачника [63], М. Василюк, М. Дей [68] та ін.

Дослідники О. Баніт [3], О. Отич [37], В. Піддячий [41] пропонують розглядати професійний розвиток педагогічного персоналу у таких аспектах: законодавчому, освітньо-професійному, науковому та практичному.

Згідно інтерпретації М. Гуляєвої) [40] у дослідженнях німецьких науковців професіоналізація педагога розглядається у соціально-економічному, педагогічному, акмеологічному, соціологічному, соціологічно-стратифікаційному контекстах.

Існуюча потреба у підвищенні конкурентності вітчизняної сфери освіти і науки зумовили увагу дослідників щодо питань особливостей мотивування науково-педагогічних працівників ЗВО, пошуку підходів до стимулювання їх професійного розвитку, яким присвячені праці М.Тріпак, І.Гарбарець [64], О. Кузьміна, Л. Жук [19], А. Шостаковської, Г. Мухіної [67] та ін.

Аналіз педагогічної теорії свідчить про зростання кількості наукових розвідок, присвячених проблемі організації та функціонування інноваційно-освітнього середовища, зокрема у дослідженнях О. Струтинської [61], Т. Коваленко [16], Т. Ільїної [11] та ін.

Окрім цього, ми використовували збірники матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій [23; 36; 39;60], де наведено матеріали з навчально-методичної і виховної роботи науково-педагогічних працівників, розглянуто сучасні соціокультурні процеси.

Окрему групу робіт, які надають більш глибокого бачення проблеми становлять монографічні дослідження. На сьогодні загально визнаним авторитетом у дослідженні означеної проблеми є професор В.Г. Виткалов та доктор культурології С. Виткалов. Монографічно-довідкове видання «Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету)» є ґрунтовним продовженням наукових досліджень української культури [4]. Проведена розвідка С. Виткалова щодо теоретичного і методологічного інструментарію та наукового середовища, набутого кафедрою івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ під мудрим керівництвом професора В.Г. Виткалова, стала в нагоді для нас з можливостями ширшого виявлення творчого потенціалу та трудової активності викладацького складу ПНПУ ім. В. Короленка.

Наукові і практичні здобутки, підготовлені у спільній монографічній праці О.Аніщенко, О.Коваленко, А. Самко [53] розглядають теоретичні питання професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти в умовах формальної і неформальної освіти.

Заслуговує на увагу праця В. Нагаєва, де піднімаються методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів, питання діяльності викладача ЗВО в контексті їх професійної діяльності, якими обумовлюється необхідність самоорганізації їхньої праці [33].

На нашу думку, використання компетентнісного підходу щодо професійного та особистісного розвитку цільової групи досить цікаво подає Н. Воронова [7]. Автор пропонує застосування у контексті професійної компетентності майбутніх культурологів засоби цифрових технологій.

Для нас інтерес становила інформація щодо особливостей діяльності науково-педагогічних працівників ПНПУ ім. В.Г. Короленка, яка подана у працях його педагогічного складу. Назвем з них Л.Кравченко, М. Степаненко [22], Р. Винничук [5;6], Н. Наталевич [32], Н. Яремаку [70].

Р. Винничук дослідила аксіологічний вимір, методологію, практику професійної підготовки магістрів гуманітарної галузі ПНПУ ім. В.Г. Короленка [5;6]. Л. Кравченко та М. Степаненко розглядають методику викладання культурологічних дисциплін у ПНПУ ім. В.Г. Короленка, забезпечення професійної підготовки компетентних фахівців сфери культури для ринку праці регіону [22]. Цікавою є розвідка Н. Яремаки, яка проводилась на базі ПНПУ ім. В.Г. Короленка та НПУ імені М. Драгоманова. Н. Яремакою розглянуто професійну підготовку майбутніх культурологів як менеджерів індустрії дозвілля, запропоновано модель формування інформаційної компетентності фахівців. До експерименту залучаються майбутні культурологи, які отримують спеціалізацію «Організація культурно-дозвілєвої діяльності», «Менеджмент культурних проєктів» [70].

Окрім наукового пласту, нами використано значний обсяг *джерельних матеріалів*, зокрема законодавчих та нормативних документів МОН України. Освітній процес у ЗВО, спрямований на підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, регулюється розробленими положеннями про організацію освітнього процесу та низкою нормативних актів, які їх доповнюють: [45], [47], [45], [48;49;50; 51;52]. Зазначені документи втілюють сучасні вимоги щодо підвищення кваліфікації фахівців освітньої галузі та містять інноваційні положення.

Також опрацьована нами була внутрішня організаційно-навчальна документація ПНПУ ім. В.Г. Короленка, зокрема звіти про роботу в 2021-2022 рр. ректора університету М. В. Гриньової [71-72], Статут університету [81], Положення про організацію освітнього процесу в університеті [75], Положення про акредитацію, Стратегію розвитку університету на 2020-2025рр. [82], плани та робочі програми, силабуси, освітні компоненти кафедри культурології, освітньо-професійна програма «Культурологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [75] та другого (магістерського) рівня [76], портфолію завідувача

кафедри культурології О. Лук'яненко [46]. Опрацьовані були також *електронні ресурси*: веб сайт університету [79], сайт кафедри культурології університету [13], сторінка кафедри культурології у соціальній мережі Facebook [14].

Об'єктом дослідження є Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.

Предметом дослідження - форми творчої ініціативи та трудової активності працівників Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Метою кваліфікаційної роботи є система розвитку творчої ініціативи та трудової активності працівників Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Виходячи з поставленої мети кваліфікаційної роботи зумовлюються наступні **завдання**:

- розкрити теоретичні аспекти розвитку творчої ініціативи та трудової активності працівників закладів вищої освіти;
- визначити нормативно-правові основи трудової активності науково-педагогічних працівників;
- встановити інструменти мотивації науково-педагогічних працівників для активізації творчої ініціативи та трудової активності;
- дослідити творчу ініціативу та трудову активність працівників кафедри культурології ПНПУ ім. В.Г. Короленка до практичної діяльності у соціокультурній сфері;
- проаналізувати форми роботи професорсько-викладацького складу кафедри зі студентами у процесі науково-освітнього і виховного процесу;
- охарактеризувати творчий потенціал кафедри, міжуніверситетські зв'язки крізь призму різноманітних форм діяльності у контексті розвитку фахової освіти в регіоні;
- окреслити використання інноваційних технологій при підготовці фахівців культурологічного профілю.

Методологічна база кваліфікаційної роботи обумовлена об'єктом та предметом дослідження. З метою визначення ролі та місця ПНПУ ім. В.Г. Короленка у системі розвитку творчої ініціативи та трудової активності працівників застосовано системно-діяльнісний підхід як науковий принцип дослідження. Загалом кваліфікаційна робота

написана на основі використання загальнонаукових методів аналізу, синтезу та узагальнення вихідної інформації.

Наукова новизна кваліфікаційного дослідження полягає у тому, що в ньому *вперше*:

- розкрито зміст та сформульовано визначення творчої ініціативи та трудової активності науково-педагогічних працівників;

- визначено нормативно-правові основи щодо втілення сучасних вимог відносно підвищення кваліфікації фахівців освітньої галузі, які містять інноваційні положення;

- розкрито зміст організації освітньої діяльності як єдність функціональних підсистем забезпечення дієвості, мотивації, ідентифікації та управління університету;

- виявлено організацію системи творчої ініціативи та трудової активності викладацького складу кафедри культурології ПНПУ ім. В.Г. Короленка до практичної діяльності у соціокультурній сфері; цільових функцій наскрізної фахової підготовки, які забезпечують ефективність працевлаштування і конкурентоспроможність у сфері культури;

- охарактеризовано внутрішні та зовнішні чинники освітнього процесу ПНПУ ім. В.Г. Короленка у зв'язку зі змістом професійної підготовки фахівців галузі знань 02«Культура і мистецтво». Підготовка майбутніх фахівців соціокультурної діяльності ґрунтується на європейських принципах технічного регулювання в галузях культури та освіти, що передбачають системну єдність, нормування, методики вимірювання якості системних процесів надання освітніх послуг.

Теоретичне значення кваліфікаційного дослідження полягає у:

- розвитку теорії університетської педагогічної освіти, зокрема щодо приведення у систему наукових знань про творчу ініціативу та трудову активність науково-педагогічних працівників щодо змісту організації освітнього процесу;

- розкритті суперечностей і тенденцій розвитку освітнього процесу ПНПУ ім. В.Г. Короленка, що має прогностичну спрямованість;

- сформованості методологічних засад форм роботи професорсько-викладацького складу зі студентами у процесі науково-освітнього змісту;

- обґрунтуванні зі сучасних методологічних позицій і положень організації освітньо-виховного процесу кафедри культурології ПНПУ ім. В.Г. Короленка, що має власну внутрішню логіку, закономірності формування змісту й організаційних конфігурацій.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає у тому, що на основі отриманих результатів дослідження можливе більш ефективне вироблення напрямів організації роботи вузів з підготовки кадрів в галузі культури. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть використовуватися в навчальному процесі ЗВО зі спеціальностей «Культурологія», «Менеджмент соціокультурної діяльності», у післядипломній освіті, методичних рекомендацій для науково-педагогічного складу.

Особистий внесок здобувача. Всі положення та висновки, винесені на захист, одержані автором особисто.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження оприлюднені на науковій конференції _____

Фрагменти кваліфікаційного дослідження оприлюднені у формі наукової статті у науково-метричному збірнику _____

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатків.

У **вступі** йдеться про важливість та зміст обраної теми кваліфікаційної роботи, обґрунтована її актуальність, визначено предмет та об'єкт, встановлені мета і завдання, розглянуті основні методологічні засади дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення, подано відомості про апробацію і впровадження отриманих результатів.

Перший розділ висвітлює аспекти розвитку творчої ініціативи та трудової активності працівників закладів вищої освіти. Виявлено публікації, які прямо чи опосередковано торкаються питань вищезазначеного змісту. Окреслено основні напрямки наукових розвідок з обраної теми, нормативно-правові основи, інструменти мотивації освітньої діяльності як єдність функціональних підсистем забезпечення дієвості освітнього процесу.

У **другому розділі** аналізується творча ініціатива та трудова активність працівників кафедри культурології ПНПУ ім. В.Г. Короленка в системі підготовки фахівців до практичної діяльності у соціокультурній сфері. Характеризується діяльність університету як потужного освітнього осередку в регіоні. Розкрита система забезпечення управлінської діяльності університету. Визначено форми роботи професорсько-викладацького складу

кафедри культурології, що здійснюють підготовку спеціалістів з «Культурології», характеризуються освітні програми першого та другого рівнів підготовки у процесі науково-освітнього і виховного процесу.

У третьому розділі розкрито моделі вищої освіти, виявлено творчий потенціал кафедри, міжуніверситетські зв'язки крізь призму різноманітних форм діяльності її співробітників у контексті розвитку фахової освіти в регіоні. Обґрунтовано ефективність використання інноваційних технологій при підготовці фахівців культурологічного профілю.

У висновках підведено загальні підсумки проведеної роботи та окреслено шляхи подальшої розробки заявленої проблематики.

Загальний обсяг кваліфікаційного дослідження складає 111 сторінок, з яких основного тексту 93 с.; робота містить 4 таблиці, 5 рисунків.

Список використаної літератури нараховує 84 назви. Додатки розміщено на С.111-132.

РОЗДІЛ 1. АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ТРУДОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Нормативно-правові основи формування творчої ініціативи та трудової активності науково-педагогічних працівників

Перспективні зрушення, пов'язані з реформуванням вищої освіти в Україні, зумовлюють пошук та реалізацію освітніх інновацій з метою розвитку творчої ініціативи й трудової активності науково-педагогічних (далі – НПП) і педагогічних працівників закладів вищої освіти (далі –ЗВО). Створення та функціонування системи розвитку творчої ініціативи та трудової активності НПП і педагогічних працівників ЗВО є одним зі стратегічних завдань, що не втрачає сьогоденні актуальності та є об'єктом наукових досліджень, оскільки саме від них залежить не лише стан освіти і духовності у навчальному закладі, але й духовної та професіональної культури суспільства загалом.

Проблематика професійного розвитку, творчої ініціативи та трудової активності працівників освіти, надзвичайно актуалізується і, відповідно, знаходить своє відображення у наукових роботах провідних учених.

Над комплексом проблем вітчизняної культурологічної думки та культурологічної освіти, що мають в зазначених галузях значні наукові здобутки слід відмітити українських культурологів. Серед них відмітим праці професора В. Виткалова, доктора культурології С. Виткалова [4], Л. Кравченко [20], Н. Наталевич [32] та ін. Останні (йдеться про науково-педагогічних працівників Полтавського національного університету ім. В.Г.Короленка), потрібно акцентувати на цьому особливу увагу, у рамках наукової спеціальності 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» здійснили підготовку вартісних дисертаційних досліджень, здобувачі яких поповнили склад спеціальної кафедри, а випускники спеціальності 034 «Культурологія» і нині є затребуваними для соціальної практики регіону. Окремим напрямом вирішення проблеми управління навчальною діяльністю є розвиток творчої ініціативи та трудової активності в контексті обґрунтування умов підготовки студентів до освітнього середовища

У сфері освіти від рівня творчої ініціативи та трудової активності педагогічного персоналу залежать якість освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Здійснимо побіжний аналіз понять досліджуваної проблеми, зокрема «творчої ініціативи», «трудової активності» працівників закладу вищої освіти та ін., у змісті яких відтворено сутність тієї діяльності, яку здійснює педагогічний колектив університету і студенти. Педагогічний навчальний словник визначає творчість як діяльність зі створення нових матеріальних чи духовних цінностей [8, с. 351]. У цьому тлумаченні наголос робиться на таку семантичну ознаку творчості, як новизна її результату. Трудова активність — це прагнення працездатної особи застосувати на практиці свої знання та досвід і одержати за це винагороду. Особа, яка виявляє таке бажання, є носієм трудової активності [8, с. 352].

Досліджуючи творчу ініціативу, слід звернути увагу на погляди С. Сисоєвої, яка підкреслювала, що педагогічна креативність впливає на різні види діяльності науково-педагогічного працівника – від проведення навчальних курсів і організації колективу до розробки стратегій педагогічної діяльності з урахуванням особистості вчителя, всебічний розвиток студентів як мета [58, с. 17].

Згідно позиції О. Аніщенко, педагогічна творчість – це діяльність людини, спрямована на вирішення творчих педагогічних завдань, яка потребує об'єктивних (соціальних, матеріальних) і суб'єктивних особистісних умов (знань, умінь, творчих здібностей) і призводить до нових особливостей прогресивності [1 с. 123].

Вважаємо, що педагогічна трудова активність – це процес безперервних інновацій і вдосконалень. Творчість педагога виявляється насамперед у бажанні й умінні постійно вдосконалювати свою педагогічну майстерність, відмовлятися від застарілості, знаходити нові, більш досконалі методи роботи, творчо використовувати передовий педагогічний досвід. [1, с. 125]. Справді, сьогодні потрібен креативний і мотивований педагог. Творчі якості тепер інтегровані в саму природу професії вчителя. Водночас саме в процесі творчої професійної діяльності виявляються, реалізуються та розвиваються творчі можливості педагогів, відбувається активність. Маючи багато спільного з іншими видами творчості (науковою, художньою), педагогічна творчість має властивість, пов'язану з характером процесу та його результатами, — особистістю, що росте та розвивається.

При збагаченні системи розвитку творчої та трудової діяльності професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів необхідно враховувати нормативно-законодавчі документи [45]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 затверджено «Порядок підвищення кваліфікації науково-

педагогічних працівників і педагогічних працівників» [47], де передбачено, що науково-педагогічні працівники та працівники освіти з урахуванням результатів самооцінки здібностей і професійних потреб, змісту власної педагогічної діяльності та посадових обов'язків можуть самостійно обирати конкретну форму і тематику підвищення кваліфікації освітніх послуг [47].

Одним із основних завдань професійного розвитку педагога є вдосконалення раніше набутих здібностей та набуття нових здібностей у межах професійної діяльності з урахуванням вимог відповідних професійних стандартів, зокрема: оволодіння сучасними інноваційними методами та педагогічними технологіями, активними та інтерактивними методами навчання дозволяють постійно підвищувати професійний рівень індивідуальної творчої ініціативи, здібності до трудової діяльності та педагогічної майстерності [48].

Вважаємо, що основними методичними підходами, які становлять основу та функцію системи підвищення кваліфікації освітян, які надають знання у сфері культури, є: системний, культурологічний, особистісний, комплексний, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний. Розглянемо методичні рекомендації, які встановлюють, що професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів фахової підготовки у вищих навчальних закладах передбачає процес безперервного набуття нових та вдосконалення раніше набутих професійних і загальних компетенцій, необхідних для необхідної професії. Діяльність, що передбачає постійну самоосвіту, творчу ініціативу та інші види і форми професійного зростання, які можуть відбуватися через формальну та неформальну освіту, стажування, професійну діяльність тощо [48]

У контексті нашого дослідження з'ясовано, що сучасний викладач ЗВО – це учений, педагог, наставник, менеджер, консультант. Це лідер, творча особистість із критичним мисленням, позитивним ставленням до інноваційної діяльності, бажанням постійного професійного розвитку та самовдосконалення, здатний брати відповідальність за результати науково-педагогічної діяльності. І саме такий педагогічний працівник потрібен нині у студентських аудиторіях. Саме творча діяльність людини робить її особистістю, яка створює і видозмінює своє сьогодення.

Продовжуючи цю думку Н. Воронова наголошує, що творча діяльність виходить за межі заданих меж і є рухом у «творчому полі» [7, с.65]. Виходячи з наведеного визначення, зазначимо, що творчість (творча діяльність) містить елементи управління, оскільки ця діяльність водночас пов'язана з цілеспрямованим впливом на об'єкти творчості,

результатом чого є створення якісно нових творчих продуктів. У наведеному поясненні творчості домінуючим її компонентом є діяльність особистості, спрямована на створення «нових» видів діяльності, необхідних і корисних індивіду і суспільству в даній ситуації і в даний час. Проте творча діяльність не завжди призводить до створення нових творчих продуктів.

Л. Халецька, аналізуючи питання креативності, підкреслювала, що новизна не є необхідною умовою креативності [66, с. 89]. У той же час, зважаючи на стан педагогічної практики, можна вважати творчістю і реалізацію відомих, однак запроваджених у наявних умовах алгоритмів педагогічного впливу, які потенційно розширюють межі педагогічної діяльності.

Отже, розглянувши структуру творчої діяльності людини можна виділити такі її основні компоненти: 1) мотиваційно-орієнтований; 2) організаційно-виконавчий; 3) контрольний-аналітичний. Хоча, уточнюючи чи розширюючи предмет наукового пошуку, можна безкінечно варіювати ці напрями.

Визначення змісту категорії «творчість» ґрунтується на таких характеристиках: творчість як діяльність – це складна активна діяльність, умова багатьох соціально-психологічних і психо педагогічних чинників, спрямована на задоволення потреби людини у створенні нового. Духовно-матеріальна цінність (велика значущість для особистості); творчість, як об'єкт управління, є певною сутністю, на яку творча особистість цілеспрямовано впливає; творчість - створення нових оригінальних продуктів, методів, моделей, алгоритмів, процедури, техніки тощо [7, с. 89].

Хоча стосовно педагогічної творчості останньою можна вважати також нові алгоритми впровадження відомих практик, з поправкою на ситуацію, стан аудиторії та безліч інших показників.

Відтак, показниками продуктивності у діяльності педагога стають: здібності до практичного консультування і підтримки студента в його навчально-творчій діяльності, до взаємодії з ним; створення творчого освітнього середовища; забезпечення умов для продуктивної діяльності індивіда і групи і саме освітнє середовище здатне вирішувати безліч питань, за допомогою яких і формується особистість [7, с. 94].

В основі педагогічної творчості лежить творчий стиль навчання. Його стрижнем є стимулювання студентів до творчості в пізнавальній діяльності, а також створення викладачем відповідних умов до прояву їх ініціативи. При цьому викладач відбирає зміст

навчального матеріалу відповідно критеріям проблемності. Тактика творчого стилю навчання передбачає такі форми поведінки викладача у ставленні до студента: – вміння поставити навчально-пізнавальні проблеми, для того щоб викликати інтерес до міркувань, роздумів, порівнянь та аналізу; – стимулювання до пошуку нових знань і нестандартних способів вирішення проблем; – створення умов для підтримки самостійної, індивідуальної, пошукової діяльності. Сюди можна додати чи додавати й безліч інших аспектів, обумовлених конкретною ситуацією, аудиторією, формами відносин тощо [7, с. 95].

Аналіз психолого-педагогічної літератури І. Зязюна дозволяє зазначити, що поняття педагогічної творчості поєднує дві складові: творчу діяльність учителя та студента у взаємодії та стосунках та результати їхньої творчої діяльності, що веде до розвитку особистості та саморозвитку [10, с. 54].

У сучасній практиці методи навчання, які використовують науково-педагогічні працівники, можна поділити на три види: пасивні, активні та інтерактивні. Підвищити активність навчально-пізнавальної діяльності студентів можна за допомогою інтерактивних методів: розмовної взаємодії студента і педагога, та студента і комп'ютера. Будь-який учасник взаємодії має можливість втрутитися в процес вирішення проблеми та отримати необхідні пояснення та допомогу, навчання та практику [9]. Необхідність зміни традиційного підходу до системи професійної вищої освіти сьогодні є реальністю. Тому впровадження інноваційних технологій та комп'ютеризація навчального процесу безумовно сприятиме підвищенню кваліфікаційного рівня студентів і викладачів [7].

У творчій діяльності вчителя-новатора максимальною мірою відбивається його особистість. При цьому в процесі колективної діяльності розвивається творчість кожного педагога. Викладачі навчають студентів тісного контакту та солідарності з усім професорсько-викладацьким складом кафедри. Тому результати творчої ініціативи окремих учителів прямо чи опосередковано впливають на роботу всього педагогічного колективу.

В той же час колективна творча діяльність викладацького складу зумовлює успіх роботи кожного окремого викладача. Відтак, створення відповідного освітнього чи культурного середовища – майже визначальна ознака ефективності педагогічної діяльності.

У результаті аналізу матеріалів низки проведених досліджень [1;7] визначено, що основними особливостями діяльності викладача є його цілісність, творчий характер, поєднання колективної діяльності і індивідуальної творчості як педагога.

На творчу діяльність здобувачів впливає індивідуальність викладача: педагогічний і професійний досвід, уміння організувати і забезпечити навчально творчу діяльність, поведінка, комунікабельність, обізнаність у сучасних досягненнях як у професійній так і педагогічній сферах діяльності. Удосконалення професійної творчої ініціативи викладача є засобом професійної трудової активності розвитку.

С.Бабушко вважає, що «підвищення кваліфікації фахівців є явищем із притаманними спільними ознаками» і що всі «суспільні явища регулюються наглядом і правовим супроводом» [2, с. 18].

Наші погляди щодо професійного розвитку науково-педагогічних працівників суголосні результатам дослідження О. Отич (Отич, О. (2021), чий науково-дослідні результати, спрямовані не лише на дорослу аудиторію, але й дітей, мають досить помітний розголос в Україні. Достатньо, у підтвердження, згадати її багаторічну участь у формі доповідача в Літніх міжнародних академіях дитячої творчості, що проводилися Миколаївської Спеціалізованою ЗОШ упродовж 2012-2019 рр., і учасниками яких були науково-педагогічні працівники нашої кафедри, якими опубліковано низку звітів як про фестиваль, на базі якого проводилися ці академії, так і про безпосередні напрямки цієї педагогічної практики [37, с. 38].

У Законі України «Про професійний розвиток працівників» підвищення професіоналізму, творчої ініціативи та трудової діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти здійснюється в рамках державної політики, яка спрямована на «збільшення кадрів відповідно до потреб суспільства шляхом сприяння роботодавцям в ефективному використанні праці та забезпечення конкурентоспроможності працівників досягненням належного рівня професіоналізму» [<https://zakon.rada.gov.ua/go/4312-17>].

Здійснимо побіжний огляд законодавчої бази щодо професійного розвитку, творчої ініціативи та трудової активності педагогічного персоналу у сфері освіти. Закон «Про освіту» (2017 р.) та Закон «Про вищу освіту» (2014 р.) України регулюють права та обов'язки освітян і науковців, які передбачають, що, з одного боку, вони зобов'язані постійно підвищувати свої професійний і загальний освітній рівень, наукову кваліфікацію,

педагогічну майстерність, а з іншого боку - гарантовані права на підвищення професійного рівня, перепідготовку та стажування не рідше одного разу на п'ять років [37, с. 39]. Стаття 18 Закону України «Про освіту» (2017) визначає: «Безперервний професійний розвиток – це процес безперервного навчання та вдосконалення професійних здібностей фахівців після здобуття вищої або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцям підтримувати та вдосконалювати стандарти професійної діяльності» [50]. Тут важливо підкреслити «вдосконалення професійних здібностей» і «збереження або вдосконалення стандартів професійної діяльності». О.Баніт вважає, що вся подальша законодавча база має ґрунтуватися на професійній компетентності та стандартах професійної діяльності [3, с. 88]. Закон «Про вищу освіту», ст. 60, в першу чергу розглядає питання подальшого підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників [51].

Розглянемо ще два нормативно-правових документи, які стосуються підвищенню кваліфікації: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково педагогічних працівників» є одним із основних документів, прийнятих на сьогоднішній день відносно організації процесу професійного розвитку педагогічного персоналу. Постанова визначає особливості організації, форми, виду, кількості, термінології та порядку підвищення кваліфікації працівників освіти і науки [47].

Щодо методичних рекомендацій відносно професійного розвитку науково педагогічних працівників, то вони подані і затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2020 р. № 1341 [28].

Цей документ розкриває мету та вектор професійного розвитку науково педагогічних працівників, а також механізми вдосконалення раніше набутих викладачами професійних і загальних компетенцій. У Міністерстві освіти і науки вказують, що зазвичай це відбувається за програмами підвищення кваліфікації через участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо. До підвищення кваліфікації також можна віднести певні види діяльності, зокрема участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, вищої освіти тощо. При цьому науково-педагогічні працівники мають можливість самостійно обирати форму, вид, напрям і тематику підвищення кваліфікації.

У МОН зазначають, що професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти передбачає процес безперервного набуття нових та вдосконалення професійних і загальних

компетентностей, необхідних для попередньо набутої професійної діяльності. Крім того, професійне зростання потребує безперервної самоосвіти, творчої ініціативи та трудової діяльності, що може бути досягнуто через формальну та неформальну освіту та професійну діяльність. Зокрема, професійним розвитком можна вважати вищу освіту, що веде до наступного ступеня (освіта, освітня спеціалізація, педагогічна наука, педагогічна творчість, наука), включаючи іншу професію, спеціалізацію, підвищення кваліфікації, стажування, нову продуктивність або більш складні відносини; професійна відповідальність, яка дає змогу науковим і освітнім працівникам підтримувати належний або підвищений рівень професійної кваліфікації та підтримувати її протягом своєї професійної діяльності [28]..

Засадничі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників визначено статтею 59 Закону України «Про освіту», статтею 60 Закону України «Про вищу освіту», статтею 24 Закону України «Про фахову передвищу освіту», Законом України «Про професійний розвиток працівників» (https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77309/) [50].

Порядок і вид, форми та умови, тривалість підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів освіти та установ усіх форм власності визначаються «Порядком підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів освіти» усіх форм власності затвердженого рішенням Кабінету Міністрів України (від 21 серпня 2019 р. № 800) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» (https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77309/).

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників має здійснюватися з урахуванням відповідних професійних стандартів (за їх наявності) та конкретних посадових обов'язків та перспектив їх розширення. Крім зазначених факторів, враховуються особисті професійні інтереси науково-педагогічних працівників, набутий досвід, рівень виконання професійних (посадових) обов'язків. Навчальні заклади сприяють професійному розвитку науково-педагогічних кадрів. У разі потреби, науково-педагогічний працівник може отримувати консультативну допомогу колег, керівника кафедри, де він працює. В окремих випадках, керівник кафедри (базового структурного підрозділу закладу освіти), може надавати конкретні рекомендації щодо змісту та напрямів його професійного розвитку [28].

Планування професійного розвитку науково-педагогічних працівників та координація ходу пов'язаних з ним заходів відбувається на рівні базового підрозділу (кафедри) або (факультету, інституту) вищого навчального закладу. Порядок реєстрації кожного виду діяльності та її результатів для підвищення кваліфікації визначається науковою комісією відповідного закладу освіти.

Підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів відбувається не рідше одного разу на п'ять років. Конкретний перелік напрямів підвищення кваліфікації може бути скоригований відповідно до характеристик навчальних закладів, посад, потреб викладачів освіти. Обов'язковою складовою організації підвищення кваліфікації є її програмування. План підвищення якості науково-педагогічних працівників на відповідний навчальний рік доцільно скласти на основі пропозицій науково-педагогічних працівників [28].

Стажування є важливою складовою професійного розвитку науковців і педагогів. Згідно з частиною VI статті 18 Закону України «Про освіту» стажування — це практичний досвід, набутий особою під час виконання завдань і обов'язків у певній професійній діяльності чи галузі знань. Стажування науково-педагогічних працівників може проходити в навчальних закладах або за місцем роботи працівника (крім безпосереднього місця роботи). Забезпечення обов'язковості провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти особами з вищою освітою відповідно до умов ліцензування закладів освіти на провадження освітньої діяльності [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347-2018-n#10>]. Ліцензійні умови встановлюються відповідно до Закону «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про освіту» та «Про вищу освіту України».

Види та результати професійної діяльності фахівців для визнання кваліфікації за відповідною професією: наукові публікації в журналах за останні п'ять років, які внесені до рекомендованої МОН наукометричної бази даних, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection; наявність опублікованих підручників, навчальних посібників чи монографій; наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня; участь у міжнародних наукових проектах; проведення навчальних занять із спеціальних дисциплін іноземною мовою в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік; виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного

рецензованого наукового видання; організаційна робота на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти, кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти; керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком; досвід практичної роботи за спеціальністю не менше п'яти років [28].

При визначенні рівня наукової та професійної діяльності педагогічних працівників, можуть враховуватися досягнення на попередніх місцях роботи. Для підтвердження кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в яких здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями галузі знань 02 «Культура і мистецтво», замість наукових публікацій можна зарахувати інші досягнення: літературні твори, твори живопису, декоративно-прикладного мистецтва, графіки, дизайнерські роботи, музичні твори, аудіовізуальні твори, передачі (програми) телерадіо, медіа-твори, концертні програми, сценічні постановки, кінотвори, анімаційні роботи, аранжування творів, рекламні твори.

Згідно Наказу МОН України № 186 від 16.02.2022 р. «Про затвердження рекомендованого переліку видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників» внесено рекомендації [49].

Отже, основними складовими професійного розвитку науково-педагогічних працівників є підвищення кваліфікації (здійснюється за програмою підвищення кваліфікації) та стажування. Окремі види діяльності науково-педагогічних працівників (участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, вищої освіти) можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

Таким чином, аналіз зазначених нормативно-правових документів дозволив дійти висновку, що вони передбачають створення умов для безперервного професійного розвитку науково-педагогічних працівників, включаючи і формування культурно-освітнього середовища, яке значною мірою формує основні параметри здобуття чи надання освітніх послуг. Безперервний професійний розвиток вбачаємо як процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої або післядипломної освіти. Професійний розвиток педагогів передбачає постійну творчу ініціативу та активність, участь у програмах підвищення кваліфікації та інші види і форми

професійного зростання (навчання за освітніми програмами; стажування; участь у вебінарах, майстер-класах, семінарах, тренінгах).

1.2. Інструменти мотивації науково-педагогічних працівників для активізації творчої ініціативи та трудової активності

На сучасному етапі ЗВО мають створювати відповідну систему забезпечення як економічних так і соціальних гарантій професійної самореалізації науково-педагогічних працівників.

Згідно думки В. Табачник, якісний склад науково-педагогічних працівників ЗВО повинен відповідати атестаційним вимогам для виконання відповідних завдань: - здійснювати конкурсний відбір нової генерації висококваліфікованих та здібних працівників професорсько-викладацького складу; - виховувати перспективний професорсько-викладацький склад та створювати потужний потенціал університету; - запровадити моделі стажування у провідних зарубіжних вищих навчальних закладах для перспективних талантів; - забезпечити якісну підготовку молодих наукових еліт через ефективну аспірантуру та докторантуру та налагодити ефективну систему допомоги навчанню; - покращити педагогічну освіту та вимоги до наукової роботи; - підвищити вимоги до атестації, запровадити різні форми стимулювання за результатами праці працівників університету; - впровадити рейтингову систему оцінювання методичної, науково-виховної роботи педагогів у навчальному році [63, с. 19]. Утім, маємо пам'ятати, що план дій, навіть найкращий, під час своєї реалізації втрачає чимало сегментів, пов'язаних із безліччю непередбачуваних моментів: не готовністю виконавців до якісної та ефективної роботи, брак ініціативи, проблеми із матеріально-технічною базою тощо. І це також має бути передбачено в програмі реалізації будь-якого плану.

Ефективна діяльність ЗВО залежить від ретельно вибудованої кадрової політики. Одним із найважливіших завдань діяльності ЗВО є забезпечення професійного розвитку, творчої ініціативи та трудової активності науково-педагогічних працівників. Тому неможливо керувати розвитком науково-педагогічних працівників без розуміння їх мотивацій і потреб, правильного використання стимулів для професійного розвитку. Проблема, яка стоїть перед ЗВО, полягає в пошуку ефективних інструментів мотивації науково-педагогічних працівників до активізації науки та вдосконалення викладацької діяльності. Визначальними у сфері мотивації є праці Ф. Тейлора, теорії А. Маслоу, Ф. Герцберга, Л. Портера та ін. І на сучасному етапі розвитку наукової думки теорії мотивації залишаються актуальними.

Під управлінською мотивацією розуміють сукупність внутрішніх і зовнішніх факторів, що спонукають до діяльності. Внутрішні чинники включають бажання індивіда отримати задоволення від конкретних досягнень, знань і змісту роботи. Як внутрішня мотивація, метою якої є задоволення, бажання співробітників отримати зовнішню винагороду. Безперечно, найважливішим зовнішнім стимулом у системі соціально-трудових відносин є заробітна плата [63, с. 19].

І. Петрова, фахівець зі сфери менеджменту культури, відмічає, що переважна більшість закладів вищої освіти належить до бюджетного сектору, що тягне за собою всі недоліки оплати праці в цій сфері. Петрова І. звертає увагу, зокрема на поширене застосування доплат і надбавок заради збільшення низьких заробітних плат, що призводить до недосконалої диференціації в оплаті праці. До цього слід додати відсутність у більшості бюджетних установ соціального пакету, у той час як більшість видів соціальних благ якого, покликаних робити умови праці більш комфортними і привабливими, є перевагою організацій приватного сектора [55, с. 229-230].

Тому у державному секторі галузі також потрібно якнайшвидше перейти до практики конкретної фінансової винагороди за якісно виконане завдання чи створення відповідного культурного продукту. Інакше кажучи, принцип фінансування бізнесу має бути застосований і для галузі. Адже заробітна плата в галузі є чи не найнижчою в Україні.

Отже, належний рівень оплати праці працівників науки і освіти має бути основою запобігання соціального занепаду та умовою економічного зростання нашої країни. Але реалії в Україні такі, що заробітна плата не мотивує працівників освіти і спонукає їх переходити на інші види діяльності та виїжджати за кордон [38, с. 189].]. Інакше кажучи, фінансовий сегмент має діяти в усіх галузях народного господарства майже однаково за своїм алгоритмом.

Водночас, досліджуючи структуру та рівень стимулів, мотивацій і ціннісних орієнтацій працівників університету, необхідно виходити з особливостей науки, викладацької та наукової роботи. Адже цей тип працівника характеризується особливим набором цінностей і мотивацій, особистісною психологічною спрямованістю тощо. Велику цінність для цих працівників має сама науково-педагогічна робота, яка дає їм можливість для реалізації свого потенціалу, самореалізації та розвитку. Водночас академічність характеризується цінністю участі у важливих для суспільства заходах, зокрема підготовці здобувачів освіти, одержанні нових науково-прикладних результатів тощо. Тому для

побудови ефективної системи стимулювання інтереси окремих працівників мають гармонійно поєднуватися з корпоративними цілями та цінностями вищих навчальних закладів. При наявності прогалин і неузгодженостей виникають передумови для індивідуалізації, конкуренції та неможливості досягнення суспільно значущих цілей.

Основні завдання мотивації персоналу освітніх інституцій [55, с. 230]:

- формування в кожного науково-педагогічного працівника розуміння сутності і значення мотивації в процесі ефективного надання освітніх послуг;
- навчання науково-педагогічного складу освітньої інституції і керівного складу психологічним основам менеджменту, мотивації, комунікацій;
- формування у кожного керівника демократичних підходів до керування персоналом із використанням сучасних методів мотивації.

Думка А.М. Колот, О.О. Герасименко підтверджує розуміння всіма суб'єктами основ мотивації. Тобто сучасна людина має своєчасно та повноцінно вибудовувати ієрархію цінностей у трудовому житті, оскільки ми рідко маємо змогу порівнювати цінності нашого робочого життя, рішення, пов'язані з мотиваційною структурою нашої особистості, нашими ціннісними орієнтаціями тощо [15, с.113]. Взагалі кажучи, мотивація залежить від різноманітних факторів: особистих характеристик, рівня доходу, займаної посади, соціального статусу, кваліфікації тощо. Тим не менш, можна визначити стандартні мотиваційні профілі для певних соціальних, професійних та інших груп [15, с.120].

З цього можна побудувати мотиваційний профіль науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і простежити, як він змінюється у відповідь на соціально-економічні зміни. Розглянемо мотиваційний профіль працівників сучасних вишів та зміни мотиваційних структур і пріоритетів під впливом існуючих трансформацій в економіці та суспільстві. Олешко А. зазначив, що в умовах коронакризи, війни та переходу освітніх процесів в онлайн-формати наукові та освітні працівники, а також студенти потребують максимальної адаптації до конкретних обставин дистанційного навчання. Наука та освітяни вдосконалюють свою педагогічну майстерність та розробляють нові онлайн-курси та програми з урахуванням специфіки дистанційного навчання тощо [35, с. 192].

На думку О. Яковенко, запровадження дистанційного навчання в систему підвищення кваліфікації не лише підвищить ефективність науково-освітніх працівників, а й створить належні умови для формування системи підвищення кваліфікації, орієнтованої на потреби сучасного суспільства. Проте впровадження дистанційного навчання також

потребує додаткових компетенцій від педагогічних працівників, зокрема інтеграції інформаційних технологій у професійну діяльність [69 с. 166].

Разом із тим, можемо засвідчити, що військові дії також мають нелінійний вплив на можливості професійної діяльності працівників ЗВО, їх розвиток та самореалізацію. Зокрема, війна призвела до зміни умов праці, співвідношення навантажень науково-педагогічних працівників (збільшення систематичного навантаження, пов'язаного з переглядом та підготовкою матеріалів онлайн-курсів, організаційної роботи для здобувачів освіти), високий рівень стресу та підвищена нервозність, збільшення навантаження досягнуто дотримання балансу між роботою та особистим життям, режимів праці та відпочинку тощо). І ні країна, ні кожен науково-педагогічний працівник зокрема не були готові до професійної діяльності у цій сфері уже в новому форматі. Тому потрібен був значний час для опанування цими методиками чи технологіями. Спробуємо відтворити це на відповідному графічному матеріалі.

Таблиця 1.1. Складові мотиваційного профілю науково-педагогічного працівника ЗВО

Значущі мотиви професійної діяльності науково-педагогічних працівників	Сучасні соціоекономічні фактори впливу	Умови для реалізації мотивів	Можливі нові інструменти мотивації
Інтерес до професії	Цифровізація	+	Можливості для підвищення кваліфікації
Соціальний статус педагогічної та наукової діяльності	Глобалізація	-	Організація доступу до баз знань
Можливість розвиватись у професійній діяльності	Умови військових дій	+	Удосконалення інфраструктури ЗВО
Можливість будувати кар'єру	Кризові явища	+	Визнання успіху та досягнень
Сприятливе наукове та трудове середовище	Підвищення конкуренції освітніх закладів	+	Поліпшення морально-психологічного клімату

Визнання трудових та наукових досягнень	Зростання вимог до науково-педагогічних працівників	+	Можливість залучення працівників до управління
Висока винагорода за працю	Зростання обсягу трудових навантажень	+	Формування соціального пакету
Прагнення передати знання новим поколінням	Невідповідність умов професійної праці	+	Можливості для академічної мобільності

Джерело: складено на основі даних [63, с. 19]

Потрібно відмітити, що сама по собі науково-педагогічна робота є великою цінністю для працівників академічної сфери, тому складові мотиваційного ядра таких працівників є переважно більш стійкими. До мотиваційного ядра можна віднести творчу ініціативу та трудову діяльність, інтерес до наукової та викладацької роботи, її статус і цінність для суспільства, можливості розвитку та вдосконалення педагогічних навичок, участь у науковому та професійному співтоваристві, можливості спілкування та обміну. Емпіричні, наукові, практичні та методичні результати досягнення теж відносять до мотиваційних складових. Маємо засвідчити, що дослідження Т.В.Кружевої, спрямовані на виявлення особливостей творчої ініціативи та трудової діяльності як чинника професійної самореалізації, свідчать про наступне. Мотивація наукової діяльності залежить від пізнавальних потреб, як стимулів до наукового пошуку та здійснення інтелектуальної діяльності в проблемних ситуаціях, так і від потреби у творчості, створенні нового. Проте аналіз різноманітних мотивацій показує, що в успішній професіоналізації та соціалізації науковців, окрім достатньо очевидних пізнавальних мотивацій і творчих потреб, виявляється також домінування проміжних рівнів цінностей і соціальних мотивацій [24, с. 98].

Вищесказане лише підтверджує наш підхід до виділення в основі мотивації педагогів стійких мотивів творчої ініціативи та трудової діяльності, участі в професійному та науковому співтоваристві, високої винагороди та лояльності до вищого навчального закладу, в якому вони працюють. Також стверджуємо, що однією з мотивацій науково-педагогічних працівників, які традиційно орієнтовані на професійну трудову діяльність, є постійна потреба в здобутті та розширенні професійних знань, що передбачає здійснення

наукової та науково-освітньої діяльності. Сприяння його безперервності вимагає розробки ефективної системи стимулювання з використанням набору матеріальних і нематеріальних стимулів [24, с. 98].

Слід зазначити, що етична мотивація та визнання як один із факторів професійного розвитку є важливими для цієї категорії. Етична мотивація може мати форму поліпшення умов праці, застосування гнучкого робочого часу тощо. Традиційні види морального заохочення (державні нагороди, грамоти, визнання, присвоєння почесних звань тощо) [24, с. 88].

Нематеріальні заохочення сприяють розвитку творчого потенціалу науково-педагогічних працівників, підвищують якість праці, призводять до демократизації управління навчальними закладами. Однак, принаймні цільовий розподіл нематеріальних стимулів, таких як додаткова відпустка, має застосовуватися уже адресно [15, с. 120]. Можуть бути й інші форми стимулювання науково-педагогічних працівників, які в нинішніх умовах має кожен ЗВО і в тій чи іншій мірі їх використовує. Це важливо ще й тому, що така форма стимулювання чи не стимулювання викликає різні результати.

Невдоволення працівників існуючою системою стимулювання професійної діяльності може призвести до мотиваційного вигорання. Ці фактори включають: відсутність належної кваліфікації; недостатню здатність або кваліфікацію для виконання обов'язків на посаді; відсутність можливостей для розвитку свого потенціалу; відсутність професійного або кар'єрного розвитку; надмірне або недостатнє навантаження [15, с. 121]

Важливим мотиваційним чинником є рівень завантаженості роботою в університеті у розрізі основних видів робіт науково-педагогічних працівників – аудиторне навантаження, позааудиторна навчальна робота, методична робота викладача, наукова та організаційна і виховна робота.

Позитивним є можливості для науково-дослідної роботи, доступність до міжнародних наукометричних баз даних, авторитетних міжнародних наукових журналів, участь у грантах.

Отже, врахування професійної діяльності працівників ЗВО, їх творчої ініціативи та трудової активності, стало однією з передумов забезпечення реалізації місії, призначення та цілей діяльності ЗВО, підвищення їх конкурентоспроможності на ринку науково-освітніх послуг.

Особливої уваги та вирішення потребують проблеми забезпечення гідної винагороди за працю академічного персоналу, розроблення системи мотивації, особливо молодих викладачів та науковців. Потребують систематичної реалізації моніторингові заходи для оцінювання змін та зрушень у рівнях задоволеності/ незадоволеності різноманітними аспектами трудової діяльності, а також врахування виявлених проблем та удосконалення існуючої практики.

І лише ці чинники, якщо вони будуть застосовані адресно, зможуть мати належну ефективність у стимулюванні творчої праці кожного конкретного науково-педагогічного працівника.

РОЗДІЛ 2. КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ

2.1. Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка як потужний освітній осередок регіону

Перед тим, як почати розгляд зазначеного питання, потрібно надати хоча б невелику характеристику об'єкту нашого дослідження.

Важливе місце у специфічному культурному середовищі Полтавщини відіграє Полтавський національний педагогічний університет ім.В.Г. Короленка, що створений на базі першого на Полтавщині вишу – Полтавського учительського інституту. І саме це середовище у формі спеціально організованого освітнього процесу в університеті є визначальним чинником подальшого професіонального зростання фахівців соціокультурної сфери.

Згідно Статуту, Університет створено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 1999 року № 2247 «Про створення Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка» на базі колишнього Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (Наказ Міністерства освіти України від 09.12.1999 р. за № 2247).

Відповідно до Указу Президента України від 25 листопада 2009 року № 970/2009 «Про надання Полтавському державному педагогічному університету імені В. Г. Короленка статусу національного» Університету.

Повна назва: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; скорочене найменування: ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Освітньо виховна діяльність Університету, як і мережі аналогічних державних закладів країни, здійснюється на засадах Національної доктрини розвитку освіти, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про фахову передвищу освіту».

Згідно нової редакції Статуту, затвердженого Наказом Міністерства освіти України від 28.10.2022 р. за № 963, Університет – це галузевий (педагогічний) заклад вищої освіти, який провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти [82]. Сьогодні університет є провідним науковим і методичним центром, має розвинену

інфраструктуру навчальних, науково-виробничих підрозділів, проводить прикладні наукові дослідження, сприяє поширенню наукових знань, здійснює виховну та культурно-просвітницьку діяльність [42].

Основними завданнями освітньої діяльності університету є: забезпечення всебічного розвитку інтелектуальних і наукових здібностей тих, хто навчається в університеті, необхідних для здобуття освіти, формування в них високих моральних цінностей і соціальної свідомості; надання освітніх послуг, підготовка висококваліфікованих спеціалістів для задоволення потреб України.

За останні 25 років ПНПУ імені В. Г. Короленка став осередком вищої гуманітарної освіти, науки, мистецтва та культури міста Полтави та області. Це сприяє розвитку духовності, регіональної ідентичності, національної культури та мистецтва, утверджує Полтаву як місто науки, розширює міжнародні зв'язки та втілює загальноєвропейські культурні цінності. Дотримуючись традиції здійснення освітньої діяльності, ПНПУ імені В. Г. Короленка працює за європейськими орієнтирами організації професійної освіти, науково-дослідницької та творчої роботи, вирішуючи нагальні завдання розбудови Української держави шляхом укрупнення країни. Нові спеціальності, поглиблена розробка багатьох важливих питань педагогічного та мистецького життя регіону, в пріоритеті університету [42].

Університет (акредитація III-IV рівнів) готує висококваліфікованих спеціалістів за освітньо-кваліфікаційними рівнями (ступенями): «бакалавр», «магістр», «доктор філософії». ПНПУ імені В. Г. Короленка є одним з кращих університетів регіону за основними показниками якості освіти та наукової діяльності. Це значною мірою завдяки потужній кадровій базі університету. Станом на 24 листопада 2022 року в університеті 7 факультетів (33 кафедри та 59 лабораторій), бібліотека імені М.А.Жовтобрюха, адміністративно-допоміжний персонал [42].

Освітній процес забезпечують висококваліфіковані науково-педагогічні працівники кафедр університету, серед них – доктори і кандидати наук, професори і доценти, які мають відповідну базову професійну освіту та публікуються у фахових виданнях згідно дисциплін, що викладаються.

Марина Гриньова - ректор Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, член-кореспондент НАПН України,

почесний працівник освіти, лауреат Національної премії України в галузі науки і техніки [42].

Так як для нашого дослідження інтерес становить кафедра культурології, то проілюструємо професійну діяльність науково-педагогічних працівників кафедри, які є яскравими постатями університету, у своїй діяльності використовують творчі здобутки І. Зязюна.

Значний внесок у розвиток університету зробила Литвиненко Алла Іванівна. Кандидат мистецтвознавства, доцент, 2015-2020 рр. завідувач кафедри культурології та методики викладання культурології факультету технологій та дизайну ДДПУ імені В. Г. Короленка. Вона отримала багаторазово подяки та грамоти від університету. А. І. Литвиненко – керівник групи (гарант) забезпечення спеціальності 034 Культурологія (галузь знань 03 Гуманітарні науки) [79].

Із метою підвищення ефективності професійної підготовки фахівців-культурологів нею створено навчальний посібник «Полтавщина: музична культура ХІХ – початку ХХ століть», рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів вищих навчальних закладів (Лист 1/11-10770 від 30.12.09. р.); отримано Свідоцтво про реєстрацію авторського права на цей твір № 64363 від 04.03.2016 р. А. Литвиненко є автором понад 50 наукових і навчально-методичних праць статей до Української музичної енциклопедії. Член Вченої ради факультету технологій та дизайну, куратор академічної групи. Брала участь в організації та проведенні численних науково практичних конференцій [79].

Сьогодні завідувачем кафедри культурології університету імені В. Г. Короленка є Лук'яненко Олександр Вікторович, доктор історичних наук, професор. У 2020 р. Лук'яненко О.В. закінчив магістратуру ПНПУ імені В. Г. Короленка, спеціальність «Культурологія» та здобув професійну кваліфікацію магістра культурології (диплом за номером М20 169651 від 31.12.2020 р.) [46].

Із 2013 р. кандидат історичних наук, а з 2019 р. - доктор історичних наук (захист дисертації по темі «Повсякдення колективів педагогічних вишів радянської України кінця 1920 – початку 1950-х років») [46].

З 2020 р. Лук'яненко О.В. працює доцентом на кафедрі і призначений на посаду завідувача кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін. Потрібно відмітити, що 30.10.2020 р. кафедра культурології та методики викладання культурологічних змінила назву на кафедру культурології. Неодноразово за творчу

ініціативу та професійну активність Лук'яненко О.В. нагороджений Подяками міського голови, Почесними грамотами Полтавської обласної ради, Дипломами, Грамотами, Подяками. Зокрема, Дипломом Управління культури Сумської обласної державної адміністрації (2016 р.), Дипломом Міністерства культури України (2016 р.), Дипломом Лауреата премії імені Панаса Мирного Полтавської обласної ради (2017 р.), Грамотою Полтавської міської ради (2018 р.), Дипломом Лауреата I ступеня V Відкритого Міжнародного фестивалю-конкурсу театру та мистецтва слова «Золотий пегас» (2018), Дипломом Лауреата II ступеня за кращий акторський ансамбль (2019р.), Грамотою (2020 р.), Подякою та Почесною Грамотою Міністерства освіти і науки України (2023 р.) [46].

Лук'яненко О.В. творчу ініціативу проявив у навчальній і методичній роботі, викладає дисципліни культурологічного циклу, щорічно працює у складі предметних комісій з прийому вступників та екзаменів.

Відомо, що стажування є поглибленням різних видів знань. І для кожної галузі – це необхідна форма подальшої творчої самореалізації фахівця, оскільки під час його проходження відбувається обмін досвідом, набуваються нові компетенції та безліч іншого. Тож Лук'яненко О.В. протягом березня – серпня 2020 р. взяв участь у міжнародному стажуванні у співпраці з Фундацією Central European Academy of Studies and Certification (CEAS) на базі Університету Суспільних Наук (м. Лодзь, Польща). Стажування відбувалося на тему «Міжнародні проекти: написання, аплікування, управління та звітність» (Сертифікат №2020/08/0955 від 7 серпня 2020 року). Під час літнього семестру 2019-2020 рр. брав участь у програмі з міжнародної мобільності у Theological Institute TF Catholic University in Ruzomberok (Slovakia). Був учасником міжнародного стажування у м. Брно та м. Злін (Чехія) під час заключного етапу проєкту «Зміни педагогічних факультетів і університетів в XXI столітті» (11–14 жовтня 2021 р.) [46].

Стажувався у Байройтському університеті (Німеччина), як учасник проєкту Erasmus+ KA2 «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (22-26 листопада 2021 р.) [46]. Тобто, як бачимо, цих навичок, здобутих у процесі підвищення власної кваліфікації є достатньо для позиціонування себе у просторі сучасної університетської практики.

Неодмінною умовою творчої ініціативи та трудової активності викладача ЗВО є й наукова діяльність. Система наукових комунікацій, які знаходяться в межах наукових інтересів, дають знання щодо аналізу, наявних розробок й створюють передумови для

більш глибокого вивчення кола інтересів. Вони також розширюють професійну компетентність і надають можливість ефективно здійснювати власний науковий пошук. Стосовно нашого предмету наукового зацікавлення, то і він має достатньо високі якісні характеристики, зокрема Лук'яненко О.В. є автором понад 270 наукових публікацій у полтавських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних виданнях. Серед іншого, він є автором монографій та співавтор низки колективних монографій, отримав понад 10 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір [46].

Здійснює керівництво студентською науковою групою за проблемою «Повсякдення громадян України у контексті світової культури», був членом держбюджетної наукової теми молодих учених МОН України [46].

Дисертацію доктора наук підготував згідно з тематикою наукових досліджень кафедри культурології університету «Регіональні виміри повсякденної культури України XVIII-XX століть» та у межах науково-дослідної теми кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Соціальні, економічні і політичні трансформації сучасного суспільства» (номер державної реєстрації 0115U002238) [46].

Із 2020 р. – керівник науково-дослідної теми «Полілог глобального та регіонального у формуванні соціокультурної ідентичності особистості» Крім цього, він є головним редактором газети «ВІК-NO!», Полтавського університету імені В.Г. Короленка [46]. Лук'яненко О.В. є творчою особистістю. Із 2007 р. дотепер є актором та співрежисером (із 2011 р.) театру «Фабула» Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка [портфоліо], на сцені якого здійснено чимало творчих здобутків.

Із 2020 року він є Головою Ради молодих учених університету, асоційований член РМУ при МОН України, Член комісії з академічної доброчесності вченої ради університету, член наукової комісії університету, вченої ради факультету технологій та дизайну, відповідальний за міжнародну діяльність на факультеті технологій та дизайну, організовує робочу групу Міністерства освіти і науки України з розроблення моделі регіональної (територіальної) програми науково-технічного розвитку та рекомендацій щодо подальшого впровадження її в регіонах України; брав участь в організації і проведенні науково-практичних конференцій, зокрема: Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Культурологічна регіоналістика: теорія, історія, практика» (2017 р.), «Сучасні соціокультурні практики: компетентнісно-аксіологічний аспект» (2018, 2021,

2022 рр.), «Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну» (2018 р.); Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми культурно-освітнього простору» (2019 р.); Всеукраїнських студентських круглого столу «Актуальні проблеми культурології» (2019-2022 рр.), міжнародного семінару «Нові підходи та методики вивчення історії транзитного часу» у рамках серії заходів міжнародного проєкту «Lost in Transition» (2021 р.) та ін. Є куратором академічної групи. 46].

Отже, за таких умов, тобто активної участі у різноманітних формах не лише освітньої, але й соціокультурної діяльності, творча ініціатива характеризується не лише високим рівнем загального розвитку (світогляд, інформаційна компетентність щодо сучасних соціальних змін, сформованість педагогічної культури, ерудованість, творче ставлення до професійної діяльності); а й сформованістю професійно важливих якостей (педагогічні здібності, організованість, відповідальність) та професійною ефективністю діяльності, гнучкості, які вимагають високої здатності до самоорганізації професійної діяльності.

Кадрове забезпечення із ОПП кафедри повністю відповідає профілю дисциплін, що викладаються. Усі освітні компоненти забезпечені авторськими розробками програм та навчальних посібників, публікаціями професорсько-викладацького складу у фахових і наукометричних виданнях, представлених у базі репозитарію вишу та фондах бібліотеки університету. Тобто за цими показниками кафедра достатньо ефективно позиціонується у просторі сучасної вищої освіти. Університет бере участь у світових та національних рейтингах освітньої діяльності, оцінці діяльності. Стратегічними напрямками формування іміджу університету є:

- створення культурного духу серед студентів та викладачів вищих навчальних закладів (спільні масові акції, традиції, презентація історії університету);
- підкреслення конкурентних переваг та забезпечення впізнаваність бренду університету;
- PR досягнень випускників вищих навчальних закладів, а також професорсько-викладацького складу [13].

Університет, як і переважна більшість подібних освітніх структур України, бере участь у національних і міжнародних дослідженнях із визначення рейтингів Університетів. Метою участі у рейтингах є порівняння діяльності Університету з роботою провідних університетів світу та України для визначення заходів підвищення якості підготовки

фахівців з вищою освітою та наукових кадрів. Університет бере участь у «Ranking Web of Universities». «Топ-200 Україна», консолідованому рейтингу ЗВО України, рейтингу університетів за показниками Scopus, бібліометриці української науки від Google Scholar. За даними щорічного комплексного академічного рейтингу вишів України «Україна ТОП-200», у 2023 році ПНПУ імені Короленка посів 124 місце серед 250 закладів вищої освіти України.

Визначним місце Університету в рейтингу закладів вищої освіти Полтави та Полтавської області у 2023 році, що представляє інформаційний ресурс «Освіта.ua» <https://osvita.ua/vnz/rating/45562/> (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Найкращі заклади вищої освіти Полтави та Полтавської області, 2023р.

Заклад вищої освіти	Місце	Місце у заг. рейтингу	Бал НМТ на контракт	ТОП 200 Україна	Scopus	Підсумковий бал
Національний університет «Полтавська політехніка ім.Ю.Кондратюка»	1	32	47	46	48	141
Кременчуцький національний університет ім.М.Остроградського	2	64	160	47	24	231
Полтавський державний медичний університет	3	68	93	66	86	245
Полтавський університет економіки і торгівлі	4	111	116	91	139	346
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка	5-6	119-120	173	76	107	356
Полтавський національний педагогічний університет ім.В.Г.Короленка	5-6	119-120	79	124	153	356
Полтавський державний аграрний університет	7	128	149	118	109	376

Джерело: складено на основі даних [«Освіта.ua» <https://osvita.ua/vnz/rating/45562/>]

Як видно з таблиці, у 2023 р. ПНПУ імені В. Г. Короленка посів 5-6 місце серед 7 вишів Полтави та Полтавської області, з підсумковим балом 365. Рейтинг враховує тенденції у вищій освіті, які докорінно змінили війна та пандемія коронавірусу. Діяльність українських вишів у 2023 році оцінювали за 6 міжнародними і 4 національними індикаторами.

Одним словом, цей університет, як і низка інших тотожних за напрямами професійної діяльності ВЗО України, є типовою освітньою структурою, в науково-педагогічній чи виховній діяльності якого відбиваються сучасні вітчизняні напрями функціонування вищої школи.

У той же час, ПНПУ імені В. Г. Короленка є один із флагманів культурно-мистецької діяльності Полтавщини, де студентська молодь може реалізувати свої творчі здібності, здобути всі необхідні компетенції, потрібні для подальшої професійної самореалізації [42].

Здавна Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка славиться цікавими культурно-мистецькими заходами, активним розвитком вокального, хореографічного й театрального мистецтва серед студентської й учнівської молоді, яка із задоволенням відвідує численні творчі (художні) колективи цього ЗВО [42]. Цей, так би мовити, важливий напрям неформальної освіти, помітно впливає на духовність майбутнього фахівця.

У звіті ректора М. В. Гриньової про роботу ПНПУ ім. В. Г. Короленка в 2022 році відмічено, для задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти в університеті діє близько 30 колективів художньої самодіяльності, 11 з яких носять почесне звання «народного» [72]. Недарма університет називають студентською філармонією. Хоча, і на цьому також потрібно наголосити окремо, подібна практика функціонувала завжди при будь-якому більш-менш помітному ЗВО в історичній ретроспективі, позаяк художній факультет у розмаїтті його назв чи студентський актив завжди пропонував урізноманітнення власного дозвілля, яке у кращих його формах можна було використовувати і для більш широкого впливу на аудиторію.

Справжньою перлиною та гордістю ПНПУ імені В. Г. Короленка є український народний хор «Калина» імені Г. С. Левченка. Склад хору щороку поновлюється, на сьогоднішній день він налічує понад 120 учасників, тобто навіть за кількісними показниками він уже викликає повагу, оскільки спрямовується й на розвиток соціальної активності молоді [72].

Учасниками «Калини» є не тільки студенти, а й професори, викладачі, вихователі, учні різних навчальних закладів Полтави. Хор уособлює гідність українського музичного мистецтва і в Україні, і за кордоном. «Калина» виступала на сценах Бельгії, Німеччини, Швейцарії, Австрії, Італії, Туреччини, Болгарії, Польщі, Франції, збираючи повні зали палких шанувальників справжнього високого мистецтва та викликаючи схвальні відгуки у закордонних й українських виданнях. Колектив багато разів брав участь у телеконкурсах, Всеукраїнських оглядах художньої самодіяльності, фестивалях народної творчості. За підтримки міжнародних меценатів випущено понад 10 аудіо та відео дисків із записами хору. І в цьому плані названий хоровий колектив може скласти достойну конкуренцію численним інституту мистецтв країни саме за показником ставлення до художньої творчості і її організаційно-методичного забезпечення [72].

Мистецтво сучасної музики популяризує народний аматорський естрадно-музичний центр «Вікторія» факультету педагогічної і мистецької освіти, в активі якого є чимало художніх здобутків: перші місця у Міжнародних і Всеукраїнських конкурсах, зокрема: «Зірковий олімп» (м. Полтава), «Мелодія весни» (м. Київ), «Зірки Чорного моря» (м. Залізний порт), «Червона рута» (м. Маріуполь) та інші. [72]. До нього також можна віднести вищенаведену характеристику стосовно соціальної чи соціокультурної активності. Тим більше, що молода людина, яка пройшла і художній вишкіл під час навчання, здобуті навички неодмінно перенесе на власну подальшу самореалізацію.

Лабораторія сучасного танцю «Soul Dance» (напрями якої – сучасний танець (jazz-modern dance, contemporary dance), з вересня 2021 року відкритий напрям — street dance (вуличний танець) активно залучає студентську й учнівську молодь до краси хореографії [71].

Ця форма також є важливим сегментом і соціалізації молоді, і її художньої культури.

Студентська й учнівська молодь може реалізувати свої творчі здібності, ставши учасниками народного фольклорного ансамблю «Жива вода» ім. П. Бакланова, українського народного чоловічого вокального ансамблю «Чебрець», жіночого пісенно-фольклорного гурту «Черемшина», народного самодіяльного ансамблю танцю «Весна», народного аматорського ансамблю сучасного балету «Марія», народного камерного хору ім. П. Лиманського, студії естрадної пісні «Глорія», народного вокального жіночого ансамблю «Свічадо», народного ансамблю спортивного бального танцю «Фаворит» [72].

У цьому зв'язку потрібно лише додати те, що педагогічні інститути завжди були центрами підвищеного попиту на фольклор, народну культурну практику тощо. Адже в цих закладах завжди працювало чимало справжніх фахівців та й ентузіастів народознавчої складової. Може саме тому відомі фахівці українського слова пов'язані своєю освітою з педагогічними освітніми структурами.

Інакше кажучи, творчий осередок Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка активно популяризує українську народну культуру, інтегрує її у світовий мистецький простір, виконуючи при цьому важливе соціальне завдання освітнього процесу та простору.

2.2. Система забезпечення управлінської діяльності Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка

Як і кожен суспільний організм, університет також функціонує за певним управлінським алгоритмом. І чим ефективніше його напрацювання, чим більше враховуються в його освітній практиці новітні управлінські тенденції, тим яскравішим є навчальний заклад і тим вищим залишається його реноме у просторі вищої освіти.

Основними структурними підрозділами ПНПУ імені В. Г. Короленка є: факультети, кафедри, бібліотека, які забезпечують функціонування університету. Для злагодженої діяльності структурних підрозділів університету потрібен ефективний менеджмент.

Розглянемо функціонування управлінської діяльності університету. Структурні підрозділи ПНПУ імені В. Г. Короленка утворюються рішенням вченої ради Університету за поданням ректора і функціонують згідно за окремими положеннями, які розробляються ними та затверджуються вченою радою Університету.

Структура університету оптимізована, що дозволяє навчальному закладу ефективно взаємодіяти із зовнішнім середовищем, ефективно та зручно розподіляти та спрямовувати зусилля свого персоналу, задовольняючи таким чином попит.

Стратегічні завдання управління університетом визначаються довгостроковими наслідками, які мають суттєвий вплив на всі сфери діяльності інституту [82]. Прикладами стратегічних завдань управління є відкриття нових спеціальностей, кафедр, придбання навчального обладнання тощо. Стратегічні завдання керівництва також включають формулювання та впровадження принципів і правил додаткових стимулів, залучення персоналу та розподілу потоків капіталу [82].

Фактичні адміністративні завдання відрізняються конкретними посиланнями на час виконання. У тому числі складання річного плану роботи, семестрового плану, розподіл навчальних завдань викладачів, друк навчальних матеріалів тощо. Бізнес-завдання менеджменту вирішуються повсякденно і пов'язані з процесом життєдіяльності установи.

Безпосереднє керівництво діяльністю ПНПУ імені В. Г. Короленка здійснює його керівник – ректор. У межах наданих йому повноважень вирішує всі питання діяльності закладу: затверджує його структуру та штатний розпис; видає накази та розпорядження, обов'язкові до виконання всіма працівниками та структурними підрозділами закладу; представляє заклад у державі та інших установах, звітність за результати своєї діяльності перед органом управління, до складу якого входить установа, прийняття та звільнення працівників, визначення функціональних обов'язків працівників [81].

Крім того, ректор здійснює контроль за виконанням навчально-виховних планів і проектів, контроль за якістю роботи педагогів, культурою та організацією виховання, фізкультурно-оздоровчим станом, масової роботи, організовує обслуговування учасників навчально-виховного процесу, контролює правила внутрішнього розпорядку. Відповідальність за здійснення освітньої діяльності закладу, результати фінансово-господарської діяльності, стан і охорону будівель та іншого майна несе ректор університету. Вирішуються основні питання діяльності, за затвердженням укладаються колективні договори. Відповідно до статуту створює робочі та дорадчі органи та визначає їх повноваження. Відповідно до статуту, він може делегувати частину повноважень своїм заступникам і керівникам структурних підрозділів [81].

Ректор ПНПУ імені В. Г. Короленка щорічно звітує перед власником або уповноваженим ним органом, а також перед вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу. Він несе повну відповідальність за результати діяльності та діє від його імені відповідно до чинного законодавства, представляючи заклад в усіх групах, установах та підприємствах. У межах своєї компетенції він видає накази, які повинні виконувати всі співробітники та здобувачі освіти. У демократичній моделі керівники керують шляхом консультацій, делегування повноважень щодо прийняття рішень та експертного аналізу варіантів дій [81].

Керівництво факультетом здійснює *декан*. Організовує виконання розпоряджень університету, контролює хід їх виконання, підготовку і виконання навчальних програм і освітніх програм, якість їх виконання, контролює навчальний процес, технічні засоби та

використання освітніх технологій. Також формує академічні товариства; організовує цільове навчання студентів за контрактом, фіксує успішність перед переходом до наступного курсу, дозволяє державні іспити та захисти дисертацій; подає заявки на стипендії, відпустки, індивідуальні навчальні плани, відрахування від імені студентів; контролює успішність науково-дослідної роботи, якість її виконання; організацію роботи Державної комісії з акредитації та експертизи, представництво у складі дипломних комісій, контроль за якістю підготовки аспірантів, докторантів, наукових працівників; розробку форми самоврядування студентів факультету, спілкування з громадськістю. В межах його компетенції організовувати та підтримувати зв'язок; проводити роботу по сприянню працевлаштуванню випускників; керувати підготовкою кадрів денної форми навчання; організовувати атестацію кадрів; контролювати навчальне навантаження професорсько-викладацького складу та якість навчання, їх виконання, контроль рівня системного забезпечення факультету [68, с. 102].

Декан видає накази з питань діяльності факультету. Вони є обов'язковими для виконання всіма працівниками факультету і можуть бути скасовані лише керівником вищого навчального закладу, якщо вони порушують законодавчі, нормативні акти або завдають шкоди інтересам вищого навчального закладу.

Забезпечує керівництво кафедрою, *завідувач*. Він організовує підготовку та виконання навчальних програм і навчальних планів, контролює якість їх виконання; контролює розподіл навчального навантаження викладачів кафедри; здійснює керівництво навчальним процесом; організовує підготовку завдань і договорів для студентів кафедри. В його компетенції координувати успішність студентів під час відпустки відповідно до індивідуальних навчальних планів; розвивати форми студентської автономії всередині кафедри та підтримувати зв'язки з громадськими організаціями; проводити роботу щодо сприяння працевлаштуванню випускників та організовувати підтримку зв'язків з випускниками; керувати формуванням штатного складу кафедри (педагогічного, навчально-допоміжного та наукового персоналу); засіданнями кафедри під час підготовки до конкурсного відбору викладачів і науковців; планувати видання навчально-методичної літератури тощо. [81].

Колегіальним органом ПНПУ імені В. Г. Короленка є *вчена рада*, повноваження якої становлять до п'яти років. До її повноважень належать: внесення проектів статуту, змін і доповнень до вищого колегіального органу громадського самоврядування; затвердження

фінансових планів і звітів навчальних закладів; пропозиції проректора, ректора, головного бухгалтера; обрання завідувачів кафедр та професорів шляхом таємного голосування; затвердження освітніх програм; прийняття рішень щодо організації навчального процесу; оцінка науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів; визначення кандидатів у звання доцента, професора, старшого наукового співробітника.

Вчену раду університету очолює *голова* – керівник вищого навчального закладу. Вчена рада інституту складається з проректора, декана, головного бухгалтера, керівників виборних представників, які представляють практичних працівників науки та освіти та обираються з числа завідувачів кафедр, професорів, докторів наук; обраних представників, які представляють інших працівників закладу, та працюють в закладі тривалий час за квотою, передбаченою статутом закладу. При цьому понад 75% його загальної кількості складають науково-педагогічні працівники підрозділу, а більше 10% - представники поточного студентства підрозділу. Виборні представники пропонуються державною установою, до якої вони належать, і обираються колегіальним органом громадського самоврядування вищого рівня установи [81].

Рішення Ради здійснюються через накази та розпорядження виконавчого органу управління ЗВО. Вони є обов'язковими для завідувачів кафедр, співробітників і студентів. Якщо рішення ради не погоджується, ректор може повернути його на повторний розгляд. На кожний навчальний рік приймається план роботи ради. Засідання ради проводить щомісяця ректор або його заступник. Рішення Ради приймаються шляхом голосування і вважаються прийнятими, якщо за них проголосувало не менше половини присутніх [68, с. 103].

Вчена рада факультету є колегіальним органом працівників вищих навчальних закладів третього та четвертого рівнів акредитації. Очолює керівник – декан факультету. До складу Вченої ради факультету входять заступники деканів, завідувачі кафедр, керівники органів самоврядування факультету та виборні представники науково-педагогічної професії з числа професорів, докторів наук, інших працівників від факультету та в установленому порядку. При цьому не менше 75% його загального складу повинні становити науково-педагогічні працівники факультету. Виборні представники обираються органами педагогічного самоврядування відповідно до вимог структурного підрозділу, в якому вони працюють.

До компетенції вченої ради факультету входить: визначення загального напрямку наукової діяльності факультету; обрання асистентів, викладачів, старших викладачів, доцентів, деканів; затвердження навчальних програм і освітніх програм; вирішення організаційних питань діяльності викладачів, навчальний процес, затвердження фінансових планів та звітів факультету. Рішення вченої ради факультету виконуються наказом декана факультету і можуть бути скасовані вченою радою факультету [81].

Засідання кафедри проводяться не рідше одного разу на місяць. В прерогативі обговорювати на своїх засіданнях плани діяльності; підбивати підсумки за минулий період; розглядати звіти про діяльність окремих співробітників; обмінюватися досвідом добре організованої навчальної та наукової діяльності; заслуховувати наукові доповіді та інформацію; знайомитися з останніми рішеннями керівництва університету та факультету; розглядати успішність студентів і стан роботи аспірантів і докторантів. Окрім цього розробляються пропозиції щодо підвищення якості навчального процесу та розширення навчально-наукових зв'язків на різних кафедрах, видання навчально-методичних завдань факультету [81].

Для вирішення поточної діяльності ПНПУ імені В. Г. Короленка створено *робочі органи*: ректорат, деканат, приймальна комісія. Положення про робочий орган затверджується наказом керівника відповідно до статуту органу. Інформаційне забезпечення систем управління персоналом є частиною комплексного рішення реалізації обсягу, розміщення та організації інформації, яка циркулює в системі управління під час її функціонування. Вона включає оперативну інформацію, нормативно-довідкову інформацію, класифікатори техніко-економічної інформації та системи документації (уніфіковані та специфічні) [81].

У ПНПУ імені В. Г. Короленка процес управління інформаційним обміном реалізується як рух документів між ректором і керівниками структурних підрозділів, а також від керівників структурних підрозділів до підлеглих і безпосередніх виконавців, тобто від органів управління до об'єктів, а потім файли, що містять планову інформацію (накази, заплановані завдання, схеми планування тощо). Документи, що містять обліково-звітну інформацію, надходять по лінії зворотного зв'язку - від суб'єкта до органів управління (від безпосереднього виконавця до керівника структурного підрозділу та від них до керівника (першого проректора). Це інформаційне забезпечення дозволяє

ідентифікувати об'єкт управління, формалізувати інформацію та подавати дані у вигляді документів і звітів [81].

Усі зв'язки між різними елементами структури управління повинні забезпечувати оптимальне функціонування системи управління. Здійснений аналіз організаційної структури ПНПУ імені В. Г. Короленка свідчить про те, що вона створена таким чином, яка базується на виконанні певних функцій на всіх рівнях управління. Тут за допомогою директивних вказівок нижчі ланки управління пов'язуються з вищими ланками управління. Передача команд і повідомлень відбувається відповідно до типу завдання. Як і будь-який вищий навчальний заклад, склад і структура ПНПУ імені В. Г. Короленка піддається змінам під комплексним впливом соціально-демографічних, соціально-економічних, соціально-психологічних, організаційних та інших факторів, пов'язаних з персоналом та пов'язані з їх взаємодією на робочому місці.

Під дією цих факторів процес руху кадрів є складною динамічною системою, що складається з різноманітних відносно самостійних, але тісно пов'язаних потоків. Р. Гуревич вказує, що раціональне регулювання внутрішнього і зовнішнього потоку кадрів і розробка нових методів формування стабільної робочої сили є невід'ємною частиною інформаційної системи кадрової політики, від якості якої залежить життєздатність і конкурентоспроможність університету. Система управління університетом має базуватися на єдиному наборі моделей, що відображають взаємозв'язок управління освітніми процесами у ЗВО з національною нормативно-інформаційною базою МОН [9, с. 164]

Отже, здійснений нами аналіз управлінської діяльності ПНПУ імені В. Г. Короленка показав, що зріла управлінська інформаційна система університету забезпечує функціонування наступних підсистем: управління навчальним процесом; управління людьми; керування студентським колективом; управління науковою діяльністю; управління фінансово-господарською діяльністю; перспективною маркетинговою політикою та ін.

Загалом сьогодні ПНПУ імені В.Г.Короленка є динамічним та привабливим прикладом вищого навчального закладу. Тому університет здійснює управлінську діяльність, що характеризується організацією європейсько орієнтованої професійної освіти, науково-дослідної та творчої роботи. Стратегічне позиціонування механізму управління полягає в децентралізації моделі управління. Оптимізація людського потенціалу дозволяє ефективно розподіляти та спрямовувати зусилля співробітників і ефективно взаємодіяти із зовнішнім середовищем.

Процеси управління навчальною організацією та управління навчанням мають спільну теорію управління, тому має сенс доповнити модель загальної інформаційної системи управління університетом підсистемою, відповідальною за розробку, використання та обробку результатів; використання освітніх програмних засобів в рамках чітко визначених методичних, технічних і програмних стандартів.

2.3 Форми роботи професорсько-викладацького складу кафедри культурології зі студентами у процесі науково-освітнього і виховного процесу

Виконання будь-якого виду професійної діяльності обумовлюється наявністю якісних фахівців, здатних забезпечити професіоналізм поставлених завдань та отриманих результатів. І в цьому плані кадровий корпус навчального закладу є чи не найважливішою характеристикою майбутнього результату.

Склад науково-педагогічних працівників ПНПУ ім. В.Г. Короленка забезпечує освітній процес університету. Від їх трудової активності залежить якість освітнього процесу, розвиток наукових досліджень, рівень інноваційної активності закладу. Відомо, що якість науково-педагогічного потенціалу використовується як один з основних індикаторів при ліцензуванні, акредитації і визначенні рейтингу закладу вищої освіти. Тому для нас набуло важливості проведення аналізу визначення форм роботи професорсько-викладацького складу кафедри зі студентами у процесі науково-освітнього і виховного процесу.

ПНПУ імені В.Г. Короленка сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими організаціями. Аналіз системи розвитку творчої активності педагогічних працівників представлений на прикладі структурного підрозділу: кафедри культурології ПНПУ імені В.Г. Короленка [13]. Для забезпечення підготовки фахівця галузі «Культура і мистецтво» було створено кафедру культурології наказом ректора університету в липні 2007 року. Уже у вересні 2011 року її було перейменовано на кафедру культурології та методики викладання культурологічних дисциплін, на яку й покладалася уся робота, пов'язана із налагодженням системи професійної підготовки.

Принадно відзначу, що організаційну базу цієї спеціальності забезпечував свого часу завідувач кафедри івент-індустрії культурології та музеєзнавства РДГУ, проф. Виткалов В.Г., який був першим експертом цієї спеціальності, залучався неодноразово до акредитаційних її експертиз, консультував впровадження навчального плану та низки

інших організаційних питань. Він же, спільно з проф. Виткаловим С.В., був і рецензентом освітньо-професійних та освітньо-наукових програм цієї спеціальності, брав участь у багатьох акредитаційних експертизах різних освітніх рівнів (бакалавр-спеціаліст-магістр) та професійних обговореннях у якості представника науково-освітньої спільноти у більш пізній період (від 2000-х років). Чимало часу всі науково-практичні конференції, які організовує аналізована вище кафедра, проходять за участі багатьох студентів і кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства. Потрібно також відзначити, що три нинішніх викладачі «полтавської» кафедри «Культурології» здійснили власні захисти дисертаційних досліджень за участі в їх опонуванні проф. Виткалова В.Г., модель рівненської кафедри яким була запропонована для полтавчан.

Сьогодні ця кафедра є структурним підрозділом факультету технологій та дизайну, проводить викладання понад сорока навчальних (нормативних та «вибіркових») дисциплін (Кравченко Л.). Значний внесок в ефективність функціонування цієї кафедри здійснила колишній завідувач кафедри, доктор педагогічних наук, проф. Кравченко Л.М., яка, власне, й була науковим керівником згаданих вище дисертаційних досліджень (четверте представлено до захисту у грудні 2023 р., опонентом якого також призначено проф. Виткалова В.Г.). Тож проф. Кравченко Л.М. фактично забезпечила кафедру кваліфікованими науково-педагогічними працівниками із зазначеного напрямку. І саме вона максимально повно забезпечує й нині участь і науково-педагогічних працівників, і здобувачів вищої освіти участю у наших наукових заходах.

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників університету регламентується «Положенням про безперервний професійний розвиток науково-педагогічних працівників ПНПУ імені В.Г. Короленка», «Положенням про стажування НПП і педагогічних працівників у ПНПУ імені В.Г. Короленка» та іншими локальними нормативними актами [78].

Працівники кафедри культурології: науково-педагогічні працівники (НПП) - особи, які здійснюють освітню, методичну, наукову (технічну, мистецьку) та організаційну діяльність, за основним місцем роботи кафедри.

Науково-педагогічний працівник - вчений з вищою освітою не нижче другого рівня (магістр), який професійно займається освітою і наукою чи науково-просвітницькою діяльністю за трудовим договором (контрактом) у виші та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня чи вченого звання, підтвердженого

результатами атестації, якщо це передбачено законодавством [<https://ru.osvita.ua/legislation/other/37302>].

Педагогічні працівники – це особи, які навчають, структурують та організовують діяльність за основним місцем роботи у ЗВО [<https://ru.osvita.ua/legislation/other/37302>].

Підготовка фахівців за спеціальністю 034 Культурологія відбувається на факультеті технологій та дизайну. У 2021-2023 рр. на факультеті працює 24 викладачі, з них 4 кандидати наук, професори та 20 аспірантів, з них 14 доцентів [13]. Як було уже згадано, структурним підрозділом факультету технологій та дизайну, що відповідає за підготовку фахівців з культурології, є випускова кафедра культурології. Сьогодні на кафедрі культурології працюють висококваліфіковані викладачі, які є науковцями та своєю багатогранною діяльністю роблять внесок у безперервний розвиток професії. На сьогоднішній день викладацький склад кафедри становить 7 осіб, із яких: 1 – доктор наук, 2 професори; 3 кандидати наук, доценти; 1 кандидат наук, на посаді доцента; 2 кандидати наук, старші викладачі; 1 кандидат наук, асистент. Кафедра забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів. Завідувач кафедри - проф Лук'яненко О.В. [13].

Для досягнення своїх цілей кафедра культурології має достатній потенціал, який включає: високий кваліфікаційний рівень професорсько- викладацького складу; методичне забезпечення навчального процесу; результативність професійного розвитку науково- педагогічних працівників; високу якість підготовки студентів/слухачів.

З метою *планування та обліку навчальної, наукової та організаційної роботи* керівництво Університету затверджує нормативи робочого часу науково-педагогічних працівників за окремими видами діяльності. *Усі види робіт виконуються згідно з індивідуальним планом роботи науково педагогічного працівника*, графіком освітнього процесу, розкладом навчальних занять, консультацій, контрольних заходів. В окремих випадках обсяги роботи за видами діяльності можуть бути змінені та погоджені керівництвом Університету відповідно до чинного законодавства України. Планування роботи науково-педагогічних працівників регламентується «Положенням про планування та облік робочого часу науково-педагогічних працівників Університету» [78].

Відповідно до Положення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти на кафедральному рівні Полтавського університету (науково-педагогічні працівники, гаранті освітніх програм, члени груп, що розробляють освітні програми, групи, що забезпечують

освітні програми): беруть участь у розробці, перегляді та оновленні освітніх програм; проводять забезпечення необхідними освітніми ресурсами, а також практичною базою для організації навчального процесу, особливо самостійної роботи здобувачів вищої освіти, залучення до освітньої діяльності всіх категорій зовнішніх зацікавлених осіб; сприйняття систем забезпечення якості освіти на всіх рівнях і зовнішніх стейкхолдерів щодо вдосконалення викладання освіти [78].

Нагадаю, що ця кафедра, як і кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ, має чимало угод про співпрацю з провідними структурами галузі, де не лише проходять практику здобувачі вищої освіти, але й їх співробітники активно долучаються до проведення окремих видів занять, обговорення освітньо-професійних програм, обговорення інших питань ефективного функціонування вищої школи. І у такий спосіб розширюють межі професійної інформації і для здобувачів вищої освіти, і для співробітників.

Оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників кафедри здійснюється шляхом визначення їх рейтингових балів відповідно до щорічного оцінювання науково-педагогічних працівників [85] та Положення про рейтингове оцінювання роботи науково-педагогічних працівників університету. Визначення рейтингової оцінки роботи кафедри культурології проводиться за бальною системою шляхом сукупності елементів закінчених видів робіт (табл.2.2): наукової, методичної, організаційної, а також загальної характеристики (науково педагогічний стаж викладача, штатна посада, науковий ступінь, вчене звання, інші звання, державні та відомчі нагороди, адміністративні посади тощо) та враховується оцінка його діяльності здобувачами вищої освіти за результатами опитування [13].

Таблиця 2.2. Форма представленого рейтингу науково-педагогічних працівників кафедри культурології ПНПУ ім. В.Г.Короленка, 2022 р.

П.І.Б.	Посада, наук. ступінь, вчене звання	Науково-педагогічний стаж	Частина ставки	Рейтинговий бал
Винничук Р.В.	доц., к.п.н.	20	1,4	402
Дмитренко В. І.	ст. викл., к.і.н.	7	1	532
Дмитренко В.А.	доц., к.і.н.	7	1,5	686
Кравченко Л.М.	проф., д.п.н.	18	1	1148

Литвиненко А.І.	доц., к.мистецтв	30	1,35	397
Лук'яненко О.В.	проф, д.і.н.	11	1.5	1737
Полянська Г.М.	доц., к.мистецтв	13	0,35	280
Рейтингова оцінка науково-дослідної роботи кафедри				5182

Джерело: складено на основі даних [85].

Згідно табл. 2.2., у представленому рейтингу щодо бальної оцінки робіт кафедри культурології, у 2022 р. проф. Лук'яненко О.В. та проф. Кравченко Л.М. зайняли найвищі рейтингові бали. На засіданні кафедри розглядаються окремі показники роботи науково-педагогічних працівників за рік. Результати рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників оприлюднюються на сайті Університету. Рейтинг кафедри культурології подано у [Дод.А].

Потрібно відмітити, хоча нині ця форма рейтингу є найбільш затребуваною, однак вона насправді не є ефективною, оскільки її результати не узгоджуються ні з визначенням обсягу навчального навантаження кожному конкретному працівнику, ні з формою оплати його праці. Тому лише внесення конкретних пропозицій до зміни алгоритму оцінки якості роботи педагога допоможе покращити ситуацію і в ПНПУ ім. В.Г.Короленка, і в мережі вищої освіти України загалом.

Переходячи до подальшого розгляду питання, потрібно вказати на наступне. Кваліфікаційна атестація викладачів кафедри культурології проводиться відповідно до положення про кваліфікаційну атестацію викладачів Полтавського університету. Метою атестації є визначення відповідності педагогічної кваліфікації та займаній посаді, мотивація педагога до постійного цілеспрямованого вдосконалення професійних здібностей, сприяння зростанню професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, що забезпечують організацію навчально-виховного процесу, його ефективність [Положення про атестацію]. Педагоги проходять періодичну атестацію не рідше одного разу на п'ять років. Особи, які прийняті на роботу в якості педагогічного персоналу після закінчення університетів, отримують кваліфікаційний сертифікат викладача після двох років роботи на цій посаді. Тобто суттєвих чи оригінальних змін до впровадження цієї системи в університеті не помітно. А відтак – і особливого результату також.

Підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників кафедри здійснюється відповідно до Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Полтавського університету [Положення].

Метою підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників кафедри культурології є підвищення професійної підготовки кадрів шляхом поглиблення, розширення та оновлення професійних компетенцій.

Забезпеченість кафедри культурології необхідними ресурсами освітнього процесу визначається Стандартами вищої освіти, Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, вимогами до акредитації освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти та нормативними документами Університету пов'язаних з наданням освіти.

Якість забезпечення освітніх програм на кафедрі культурології визначається за такими основними критеріями: забезпеченість навчальних площ; аудиторій для науково-дослідницького та практичного навчання; наявність якісних комп'ютерних мереж у аудиторіях, бібліотеках, читальних залах; повнота розміщених у віртуальному освітньому середовищі інформаційних і навчально-методичних матеріалів; якість і рівень інформатизації бібліотеки Університету, електронного репозитарію, повнота каталогів. Моніторинг ресурсного забезпечення освітньої програми розглядається на засіданні кафедри культурології [13].

Утім і тут потрібно зробити застереження стосовного того, скільки і яких саме освітньо-професійних чи освітньо-наукових програм має мати конкретний ЗВО, яка вартість цієї акредитації і наскільки сам процес проходження акредитації впливає (чи ні) на покращення якісних показників функціонування конкретної кафедри, яка забезпечує реалізацію конкретної ОПП чи ОНП. Адже навіть виходячи з українських матеріально-технічних реалій освітній простір забезпечений в достатній мірі. Утім саме на якість підготовки фахівця майже ніхто не звертає особливої уваги.

З метою використання інформаційно-комунікаційних технологій для ефективного управління навчальним процесом на кафедрі створено електронне освітнє середовище, що включає розвинену комп'ютерну інфраструктуру, програмні платформи, інформаційно-освітні ресурси, системи управління. Його діяльність регулюється Положенням про електронне середовище освіти університету.

На підставі наказу МОН України від 19.12.2016 №1565 право ПНПУ імені В.Г. Короленка на підготовку фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

підтверджується ліцензією на здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, що була переоформлена згідно наказу МОН України № 134-л. від 23.06.2017 р.

ПНПУ імені В.Г. Короленка визнано акредитованим за рівнем магістр зі спеціальності 034 Культурологія згідно рішення Акредитаційної комісії від 27.06.2013 р., протокол № 105 (наказ МОН України від 01.07.2013 р. №2494-л) [13].

Отже, оригінали установчих документів засвідчують спроможність Полтавського державного педагогічного університету здійснювати підготовку магістрів за освітньо-професійними програмами культурології.

Набір студентського державного замовлення визначається Міністерством освіти і науки України на підставі спільної заяви та ліцензії Університету та МОН, ОДА Полтавської області. Прийоми проводяться у межах ліцензованого обсягу на комерційній основі, здійснюється навчання за державним замовленням (1 місце на денному відділенні) [13].

Згідно архівних даних університету проаналізуємо кількість студентів рекомендованих до зарахування на освітньо-професійну програму Культурологія за 2020-2023 роки (табл. 2.3) [13].

Таблиця 2.3. Кількість студентів рекомендованих до зарахування на освітньо-професійну програму Культурологія ПНПУ протягом 2020-2023 рр.

Спеціальність	Рік	Бакалавр		Магістр		Разом
		денна	заочна	денна	заочна	
Культурологія	2020	7	5	11	10	33
Культурологія	2021	16	9	9	4	41
Культурологія	2022	9	6	14	16	45
Культурологія	2023	6	4	7	5	22

Джерело: складено на основі даних [13]

Як видно з табл. 2.3, кількість студентів за освітньо-професійною програмою 034 «Культурологія» бакалаврського та магістерського рівнів освіти у 2020 році складала - 33 особи (18 - на денній формі навчання, 15 - на заочній); у 2021 році - 41 особа, з них (25- на денній формі навчання, 13 - на заочній); у 2022 році- 45 осіб (23 - на денній формі навчання, 22 - на заочній); у 2023 році – 22 особи (13- на денній формі навчання, 9 - на заочній) [13].

Виходячи з наявних даних та маючи вже власний досвід здобуття освіти на аналогічній освітньо-професійній програмі, було б цілком доречним зосереджувати підготовку фахівців спеціальності «Культурологія» не лише на аналогічній кафедрі конкретного ЗВО, але розпочати їх підготовку на тих спеціальностях, які мають значний досвід організації подібної роботи і, зважаючи на наявність цільового розподілу, направляти випускників на ті місця, де в цьому є потреба. Це б значною мірою унормувало б навчальний процес і простір та надало б можливість готувати професійні кадри не лише в кожному університеті, забезпечуючи локальний простір, але й структурувати навчальні заклади за фаховим спрямуванням, наявністю відповідних наукових шкіл тощо.

Продовжуючи аналіз навчального процесу цієї кафедри, звернемо увагу на «тематичний» план цього процесу, позаяк у ньому відображено усі складові професійної підготовки. У цьому зв'язку визначимо навчальні та вибіркові дисципліни, які викладаються та охоплюють окремі напрями:

а) дисципліни загально культурологічного циклу («Теорія культури», «Вступ до культурології», «Історія української культури», «Історія світової культури», «Філософська антропологія», «Історіографія історії української культури», «Повсякденна культура України», «Історія культурології в персоналіях», «Сучасні нетрадиційні релігійні вчення»тощо);

б) дисципліни, які направлені на вивчення закономірностей розвитку мистецьких процесів та художньої культури («Історія світового мистецтва», «Основи художньої культури», «Синтез мистецтв в українській культурі», «Історія музичного мистецтва», «Історія українського мистецтва», «Історія моди», «Театрознавство»);

в) дисципліни, що спрямовані на практичні навички культурологів («Теорія та методика соціокультурної діяльності», «Методика викладання культурологічних дисциплін», «Менеджмент і маркетинг у сфері культури», «Культурологічна професіологія», «Основи аматорського театрального мистецтва», «Основи соціокультурного проектування», «Екскурсознавство») [13].

Тобто, як свідчить аналіз навчального плану, особливих тематичних відмінностей у паспорті спеціальності не відбувається. Ці навчальні плани є майже тотожними. І їхня ефективність залежить лише від наявних кадрів, які й формують специфічний шарм навчального закладу, спеціальності чи професії загалом.

Здійснений аналіз діяльності кафедри засвідчив, що в планах її роботи чітко відображена організація діяльності кафедри. Структуру, зміст підготовки здобувачів заявленої освітньої програми визначають: - освітньо-професійна програма (ОПП); - навчальний план із підготовки магістрів за спеціальністю 034 Культурологія.

Освітньо-професійну програму спеціальності 034 «Культурологія» підготовки магістрів розроблено робочою групою у складі викладачів кафедри культурології ПНПУ імені В.Г. Короленка (проф. Кравченко Л.М., доц. Полянська Г.М., доц. Литвиненко А.І.) та затверджено вченою радою університету (протокол за № 14 від 30 червня 2023 р.) [Дод. Б]. Пропонований план підготовки магістра спеціальності 034 «Культурологія» розроблено відповідно до освітньо-професійного плану «Положення про організацію навчального процесу» та затверджено науковою радою університету. Навчальний план містить традиційні цикли загальної та професійної підготовки, а також цикли навчальних предметів за вибором, визначає перелік та обсяг навчальних предметів, послідовність вивчення, конкретну форму організації занять та їх обсяг, форму контролю знань та розклад навчального процесу. Всього на магістерську підготовку відведено 2700 годин [13].

Весь цей процес знаходиться фактично під контролем МОН України чи відповідної галузевої експертної ради НАЗЯВО.

У змісті курсу виділяються наступні предметні блоки: обов'язкові навчальні дисципліни, представлені двома циклами: загальної та професійної підготовки; вибіркові навчальні дисципліни. Загальний термін навчання становить, як і в усій мережі вищої освіти, незважаючи на її відносну автономію, I рік 4 місяці та охоплює 90 кредитів, зокрема: за циклом загальної підготовки - 9 кредитів; за циклом професійно орієнтованих дисциплін - 57 кредитів; вибіркові дисципліни 24 кредити. На практичну підготовку відведено - 12 кредитів [13].

Хоча за рекомендаціями МОН України та НАЗЯВО на цей процес має бути відведено до 25% годин навчального плану.

Професорсько-викладацький склад розробляє робочий навчальний план з усіх дисциплін і практик, який визначає зміст магістерської підготовки. Загалом підготовка магістрів здійснюється відповідно до затвердженого переліку та часових нормативів вивчення обов'язкових та вибіркових дисциплін і практик, що входять до складу навчального процесу.

На основі аналізу освітньо-професійних програм, навчальних планів, навчальних дисциплін і планів практичних занять слід зазначити, що ці плани розроблені за поданням Міністерства освіти і культури України та затверджені в установленому порядку. Зміст підготовки відповідає вимогам якості підготовки студентів магістратури за спеціальністю «Культурологія». Здійснюється навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців за освітньо-професійними програмами культурології відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та інших державних документів про освіту, Статуту ПНПУ імені В.Г. Короленка. Враховано також і побажання профільних управлінь освіти та науки і культури та туризму регіональних структур обласної державної адміністрації.

Управління та контроль за навчальним процесом, виконанням програм здійснюється на адміністративному рівні (ректор, декани, завідувачі кафедр) та на рівні факультету (вчена рада університету, комітет системи вченої ради університету, вчена рада факультету, кафедра культурології).

Навчальна діяльність завжди контролюється та аналізується на засіданнях вчених комісій, методичних комісій та засіданнях кафедр [13].

Планування навчального процесу здійснюється навчально-методичним відділом університету з урахуванням бюджету часу, річного аналізу студентів та затверджених у встановленому порядку навчальних програм. Навчально-методичне забезпечення освітньо-професійних програм з культурології включає навчальний план, робочий навчальний план, навчальні та робочі програми та пакети професійної практики, атестаційні екзаменаційні схеми, засоби діагностики якості вищої освіти, організацію самостійної методичної документації для роботи студентів з предметів курсу. Наявність цих документів є основою для якісної підготовки фахівців за конкретними спеціальностями. Підготовка майбутніх спеціалістів поєднує в собі професійну наукову та практичну підготовку, теоретичні основи культурної діяльності, сучасні тенденції розвитку культури і мистецтва та їх застосування у професійній діяльності, роботі в державних закладах культури, громадських організаціях.

При цьому наукова підготовка в Полтавському, як і в інших ЗВО країни аналогічного профілю викликає чимало питань до її організації та ефективності. Однак ці проблеми є типовими для мережі вищої освіти України і пов'язані з невисокою науковою компетенцією професорсько-викладацького складу кожного ЗВО та відсутністю стимулів працювати якісно у цьому плані. Тому пошук нових форм заохочення подібного виду

роботи і для педагогів, і для студентів, є важливим перспективним напрямом у розробці нових критеріїв оцінки роботи викладача та й студента.

Підготовка фахівців за освітньо-професійною програмою Культурологія освітнього ступеня магістр проводиться за 17 навчальними дисциплінами. Кожна дисципліна навчального плану має навчально-методичний комплекс, який містить: навчальні та робочі плани, тексти лекцій, пропозиції щодо методики проведення практичних занять і самостійної роботи, завдання для контролю знань студентів (поточних, модульних, семестрових), навчальні нормативи оцінювання студентів, комплексні, ректорські контрольні роботи [13]. Методика навчального процесу відповідає сучасним вимогам. Кафедра культурології здійснює розробку та вдосконалення цільових навчально-методичних комплексів у напрямку стандартизації різноманітної навчальної діяльності студентів.

Утім, загальним зауваженням стосовно організації освітнього простору є розробка нових критеріїв стимулювання освітнього процесу, їх узгодженість із запитами сучасної практики. І лише у такий спосіб можна зрушити з місця опрацьовану і в нинішніх умовах мало ефективну систему професійної освіти з низкою її важливих сегментів.

З метою атестації здобувачів вищої освіти другого рівня (магістра) викладачами випускової кафедри розроблено програму іспитів для оцінювання професійної підготовки та додаткового професійного навчання. В ПНПУ імені В.Г.Короленка розроблено власну концепцію практичної підготовки студентів. Магістерська практична підготовка здійснюється на основі комплексної програми професійної підготовки магістрів зі спеціальності 034 Культурологія, схваленої на засіданні кафедри та погоджено засіданням вченої комісії факультету технологій та дизайну (протокол № 14 від 30 червня 2023 р.) [13].

І в цьому плані особливих відмінностей від мережі закладів вищої освіти і системи організації освітнього процесу і простору вона не має.

Виробничі практики зі фаху для магістрантів спеціальності 034 Культурологія проводиться у II та III семестрах. План робочої програми практики складено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціалізації 034 «Культура» [13].

І в цьому напрямі це також є традиційним. Тому виникає чимало питань стосовно того, якщо система організації освітнього процесу і простору є типовою, то чому так не ефективно використовується автономія ЗВО і настільки вона, ця автономія, йому потрібна.

Продовжуючи подальший аналіз цього питання, слід відзначити, що студенти проходять практику в установах відповідно до укладених договорів і угод про співробітництво, а також мають можливість пройти практичну підготовку на умовах тимчасового договору за місцем майбутнього працевлаштування чи проживання.

Бази практики включають: державні, громадські та приватні заклади культури; науково-дослідні установи та комплексні установи (будинки культури, багатопрофільні музеї); форми мистецтва (об'єднання, асоціації, клуби, окремі творчі колективи); публічні бібліотеки, спеціалізовані бібліотеки (дитячі, для підлітків), професійні бібліотеки (навчальних закладів, підприємств, установ). За результатами дослідження організаційно-методичне забезпечення підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою культурології другого рівня вищої освіти (магістр) відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності та державним вимогам щодо акредитації та забезпечує отримання магістрами відповідного рівня професійної підготовки [13].

І в цьому плані подібна практика нічим не відрізняється від подібної системи організації, приміром, практичної підготовки за місцем навчання авторки цієї роботи. Тобто висновок із цього аналізу має бути лише один, сучасна мережа вищої освіти регіональних ЗВО працює у традиційному режимі і особливих інновацій не впроваджує і, здається, не збирається це робити й надалі. Відповідно, це призводить до зменшення контингенту студентів, не високої їх ефективності.

З метою забезпечення вдосконалення навчального процесу відповідно до сучасних вимог викладачі кафедри щорічно вдосконалюють навчальні плани навчально-методичного комплексу предметів; при викладанні лекційних курсів та проведенні семінарських занять застосовуються інноваційні методики навчання, сучасні технологічні засоби (мультимедійні пристрої) і мобільні пристрої (комп'ютери, смартфони та ноутбуки). Для графічного зображення або пояснення основних думок під час проведення лекційних та семінарських занять викладачі кафедри використовують презентаційні таблиці на фліп-чартах, що значно підвищує якість навчального процесу.

Аналіз документів підтверджує, що всі дисципліни, які викладає професорсько-викладацький склад кафедри культурології, забезпечені відповідним навчально-методичним комплексом. Зазначимо, що список рекомендованої літератури здебільшого оновлений і включає публікації у фахових виданнях останніх років, а також Інтернет-джерела. Варто відзначити, що викладацький склад кафедри сформував первинну базу

електронної бібліотеки. З метою покращення вступу та ознайомлення студентів із новітніми комунікаційними технологіями кафедра створила сайти та сторінки в окремих соціальних мережах (кафедра культурології у Facebook) [14].

Позитивним є те, що частина викладачів кафедри культурології (проф. Кравченко Л.М., доц. Литвиненко А.І., доц. Полянська Г.М.) активно використовують у навчальному процесі мультимедійні презентації, відеоролики, демонструють аналітичні інтерв'ю українських та зарубіжних оглядачів. Враховуючи теоретичність більшості курсів, які вивчають студенти-культурологи, такий метод є не тільки виправданим, але й необхідним, адже полегшує сприйняття аудиторією теоретичних гіпотез.

Відрадным показником діяльності кафедри, що здійснюється спільно з іншими структурними підрозділами університету, є загалом достатній рівень доступу студентів до системи Інтернет, належне забезпечення навчально-виховного процесу науковою та навчальною літературою, фаховими журналами. Це, враховуючи наявні на кафедрі технічні засоби навчання, створює необхідні передумови для якісної фахової підготовки студентів.

Важливе місце в роботі кафедри культурології посідає *наукова робота*. Науково-педагогічні працівники кафедри мають наукові праці у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та WebofScience.

Загальна тема наукових досліджень – «Методолого-теоретичні основи та організаційно-методичні механізми модернізації системи освіти Полтавщини» (державний реєстраційний номер 0116U002583), «Регіональні виміри повсякденної культури України XVIII–XX століть» [13], що відповідає профілю кафедри та професійним інтересам науково-педагогічних працівників.

Підготовлено навчально-методичні посібники та монографії: навчальні посібники для вищої школи [13], в яких відтворені і основні напрями роботи кафедри, і професійний рівень педагогічних працівників:

Кравченко Л.М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера і освітнього лідера: навч.-метод. посіб. Полтава: Техсервіс, 2007. 496 с.; Литвиненко А.І. Полтавщина: музична культура (XIX – початок XX ст.: навчальний посібник. Київ: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011. 183 с.; Кравченко Л.М. Організаційно-педагогічні засади підготовки менеджера освіти. Полтава: АСМІ, 2007. 492 с.; Кравченко Л.М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти: монографія. Полтава: Техсервіс, 2006. 422 с.; Винничук Р. Аксіологічний вимір

професійної підготовки магістрів гуманітарної галузі: методологія, теорія, практика: монографія. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. 494 с.; Коваленко Т. Застосування сучасних інформаційних технологій у ознайомленні з туристичними маршрутами Полтави. Актуальні проблеми культурології: Збірник матеріалів студентського круглого столу (23 квітня 2019 р.). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С.60-62.; Винничук Р. Аксіологічний вимір професійної підготовки магістрів гуманітарної галузі: методологія, теорія, практика : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. 494 с.; Методика викладання культурологічних дисциплін. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 034 Культурологія освітнього ступеня бакалавр / укладач А. І. Литвиненко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2019. 200 с.; Винничук Р. Розвиток цінностей особистості у процесі загальної та професійної освіти (на прикладі Польщі): зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип. 65. Т. 2. С. 9-16.; Винничук Р. Технології розвитку комплексу цінностей магістрів гуманітарної галузі у процесі професійної підготовки. Вища школа : науково-практичне видання. 2019. Вип. 12. С. 112-119; Кравченко Л. Компетентнісно-професійний підхід до підготовки фахівців соціокультурного менеджменту. Матер. міжнарод. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасного культурно-освітнього простору». 6-7 листопада 2019 року. Полтава. 2019. С. 67-71; Кравченко Л., Білик Н. До проблеми мобільності сучасних менеджерів освіти. Матер. VII міжнарод. наук.-практ. конф. «Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях». 19-20 вересня 2019 р. Бердянськ. 2019. С. 140-142 [13].

Кафедра підтримує міжнародні зв'язки. На сьогодні діють партнерські угоди між ПНПУ імені В.Г. Короленка та навчальними закладами, й науковими товариствами Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Польщі. Здійснюється постійне наукове співробітництво сторін з питань нових перспектив співпраці у рамках академічної мобільності викладачів і студентів у рамках реалізації програми Євросоюзу Еразмус+.[13].

Заслуговує схвалення оприлюднення матеріалів конференцій, проведених викладачами кафедри. Зокрема, міжнародні й всеукраїнські науково-практичні конференції такі, як «Культурологічна регіоналістика: теорія історія, практика» (2017 р.), «Сучасні соціокультурні практики: компетентнісно-аксіологічний аспект» (2018 р.), «Актуальні проблеми сучасного культурно-освітнього простору» (2019 р.) та культурно-

мистецькі заходи: «Благодійна креативно-мистецька презентація книги Євгена Положія «Ловайськ» (2016), етнофестиваль «Зберемося, Роде» (2017 р.) [13].

Як уже згадувалося, упродовж останніх п'яти років науково-педагогічні працівники у цьому плані активно співпрацюють із кафедрою івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ, постійно здійснюючи обмін студентами та викладачами в таких заходах; наявні публікації педагогів кафедри РДГУ у наукових збірниках ПНПУ ім. В.Г.Короленка.

Викладачі кафедри є членами журі III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії (В.А. Дмитренко), членами журі конкурсу учнівських робіт МАН секції «Мистецтвознавство» (А.І. Литвиненко, Г.М. Полянська), членами Спілки композиторів України (Г.М. Полянська), Спілки дизайнерів України, співпрацюють як лектори з Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського (В.А. Дмитренко, Л.М. Кравченко, Г.М. Полянська), є учасниками мистецьких колективів («Тисяча років музики», «Фабула») [13].

Викладачі кафедри організовують проведення науково-практичних конференцій, зокрема: Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Культурологічна регіоналістика: теорія, історія, практика» (2017 р.), «Сучасні соціокультурні практики: компетентнісно-аксіологічний аспект» (2018 р.), «Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну» (2018 р.); Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми культурно-освітнього простору» (2019 р.); студентських круглих столів «Виявлення та протидія булінгу в студентському середовищі» (2019), «Актуальні проблеми культурології» (2019) та ін. [13].

На кафедрі культурології відбувається забезпечення неперервного професійного розвитку академічного персоналу. Метою підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників є їхній професійний розвиток. Із початку 2022 року на кафедрі культурології підвищили кваліфікацію 2 особи [13]. У грудні 2022 року відбувся курс «Цифрові інструменти Google для освіти», викладачі по завершенню отримали сертифікати. Повторне проведення курсу відбулось у січні 2023 року [13].

Викладачі кафедри ведуть активну роботу, спрямовану на активізацію пізнавальної активності студентів. З цією метою вони залучаються до участі в наукових та всеукраїнських конференціях і конкурсах наукових робіт.

Цьому сприяє й якісна підготовка до проведення практик. Працівниками кафедри оновлено бази практик студентів, укладено угоди для її проходження (з-поміж них – Громадські організації, Центри дозвілля, музеї, публічні бібліотеки міста Полтава, будинках культури, галереях, палацах позашкільної освіти, будинках науки і техніки), що є потенційними місцями майбутнього працевлаштування, що забезпечують практичну підготовку і набуття студентами-культурологами фахових компетентностей.

Отже, проведений нами аналіз форм роботи кафедри культурології ПНПУ імені В. Г. Короленка дозволяє зробити висновок, що вона в цілому успішно здійснює роботу, спрямовану на творчу ініціативу та трудову активність науково-педагогічних працівників, які забезпечують якість фахової та практично-професійної підготовки спеціалістів у царині культурно-мистецької діяльності. Взнявши за основу традиційні для вищої школи напрями: освітній, навчально-методичний, науковий, організаційно-культурний, кожен з яких вмотивовано структурований, є надзвичайно інформаційно насиченим із новітніми методиками, формами діяльності зі здобувачами вищої освіти у процесі науково-освітнього і виховного процесу.

РОЗДІЛ 3. МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1.Творчий потенціал кафедри, міжуніверситетські зв'язки крізь призму різноманітних форм діяльності її співробітників у контексті розвитку фахової освіти в регіоні

Важливим компонентом фахової підготовки студентів є організація зустрічей з керівниками культурних інституцій Полтави.

На базі Культурно-дозвіллевого центру територіальної громади Полтавської міської ради відбулося засідання робочої групи з обговорення освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти I ступеня (бакалавр) та II ступеня (магістр) за фахом 034 Культурологія . Засідання проходило під головуванням гаранта ОП Ренати Вінничук, доцента кафедри культурології та членів проектної (робочої) групи кафедри. Від роботодавця – директор Культурно-дозвіллевого центру територіальної громади Полтавської міської ради Оксана Дейнега, від здобувачів вищої освіти – Олександра П'ятак та Ольга Слухай [13]. За результатами наради було вирішено розмістити проект ОПП «Культурологія» за двома рівнями вищої освіти на сайті в розділі «Освітні програми» для всіх зацікавлених для подальшої публікації, обговорення та рецензування. Викладачами кафедри в межах освітніх програм «Культурологія», розроблені сертифікатні освітні програми 2022-2023 рр.: «Соціокультурна та рекреаційно-туристична діяльність», «Соціокультурна діяльність», «Соціокультурна діяльність у закладах освіти», «Організація шкільного та позашкільного дозвілля» (<https://drive.google.com/file/d/1iokWtnoaHTfq20Oij6QNWsLBmwwMjMHI/view>).

З метою формування студентського колективу на кафедрі використовуються різноманітні форми стимулювання інтересу до професійного навчання 034 Культурологія: студенти культурологічного профілю беруть участь у загальноуніверситетських та обласних заходах: національних фестивалях «Збираймося, Роде», «Марш вишиванок», «Прокидайся, писанко», «Полтавська галушка», Свято Івана Купала, фестивалі патріотичного документального кіно «КіноДок», Конкурсі патріотичної пісні «Люблю тебе, рідна земле», Фестивалі читання «Таланти «Назустріч успіху», «Х-фактор ПНПУ» [13].

Цікаво проходять соціокультурні практики кафедри культурології, організація флеш-мобів, квестів, майстер-класів, театралізованих екскурсій (до професійних свят, заходах у музеях, будинках культури та ін.). [Дод. В].

У межах співпраці з Олександрійським коледжем культури і мистецтв та Гадяцьким коледжем культури і мистецтв імені І.П. Котляревського проходять презентації спеціальності 034 Культурологія у рамках загальноуніверситетського освітнього семінару для вступників «Особливості вступної кампанії - 2023».

Організуються співбесіди з випускниками, батьками та вчителями загальноосвітніх навчальних закладів Полтавської області щодо вибору професії культуролога. Проходять зустрічі та публічні лекції із провідними експертами у сфері культури (Публічна лекція «Археологія кіно у Східній Європі» професора Единбурзького університету Сергія Гавриленка; зустріч з Оленою Суржко, доктором політичних наук, доцентом на кафедрі політичних наук, коледж Беренд, Університет штату Пенсільванія, США [13].

Багаторічним активним партнером кафедри є громадська організація Полтавщини «Європейські вибір Полтавщини», на базі якої здобувачі вищої освіти часто мають змогу ознайомитись з досвід роботи в соціальній сфері. Зокрема, у 2022 році голова президії правління Тетяна Коліванова, як стейкхолдер освітнього проекту «Культурологія», започаткувала декілька спільних освітніх проектів для дітей внутрішньо переміщених осіб, які проживають у гуртожитку ПНПУ імені В.Г.Короленка. У період з літа 2022 року по весну 2023 року організація бере участь у заходах неформальної освіти та міжнародної академічної мобільності студентів університету. [Дод. В].

З березня 2022 року викладачі кафедри культурології активно залучаються до волонтерської роботи на базі громадських організацій, викладачі стають асоційованими членами цієї організації та працюють у громадській сфері в складі освітніх та громадських організацій. Управління культурної діяльності Полтавської обласної громадської організації «Європейський вибір Полтавщини» (заступник голови президії правління Олександр Лук'яненко). Кафедра культурології активно працює у сфері культури та мистецтва. Майбутні культурологи вивчають досвід закладів культури з організації соціокультурних заходів. Тому студенти разом із доцентом Аллою Литвиненко в рамках роботи студентського наукового гуртка «Актуальні проблеми української культурології ХХ-ХХІ століття» відвідали міні-форум київських видавців, який збирається у Полтавській

обласній універсальній науковій бібліотеці імені І. П. Котляревського (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12153/>)[Дод. В].

У рамках заходу також відбулася виставка поліграфічної продукції різних українських видавництв, на якій представники видавництв показали свої досягнення у сфері книгодрукування. На початку форуму відомий український письменник, перекладач, видавець і громадський діяч Вадим Карпенко представив YouTube-канал Центрального будинку офіцерів ЗСУ, який на сьогодні є альтернативою сучасним ЗМІ в Україні, висвітлюючи історію та сьогодення нашої країни. Студенти-культурологи мали змогу оцінити найважливіші напрями роботи українських видавництв в умовах російсько-української війни та окреслити їхню актуальність для подальших культурологічних наукових досліджень. Студенти кафедри культурології I-II ступенів вищої освіти зустрілися зі стейкхолдерами професії, керівниками ГО «Надія Солідарності» Романом Шестопалом та Андрієм Боженком, щоб ознайомитися з досвідом роботи керівників громадських об'єднань (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12099/>) [Дод. В].

Відповідно до професійних стандартів та навчальних планів випускники цієї спеціальності мають право працювати в громадських організаціях соціально-культурної сфери. Студенти ознайомилися з алгоритмами створення та реєстрації громадських об'єднань та ознайомилися з практикою організаційної співпраці. Ще однією темою конференції стали соціально-культурні проекти громадських організацій. Учасники розповіли про практику співпраці із закладами культури та освітніми закладами міста та області. Це й поетичні діалоги, організовані спільно з кафедрою культурології, мистецькі заходи на факультеті технологій та дизайну ПНПУ імені В.Г.Короленка, аукціон військових трофеїв, написаних художниками міста та області, а також розважально-мистецькі, освітні та патріотичні заходи для молоді.

Під час соціокультурних заходів разом із ГО «Об'єднані надією» у містах області проходив проєкт «Поетичні діалоги». У межах проєкту кафедри культурології «Поетичні діалоги» відбувся літературний вечір (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11741/>) [Дод. В]. Спільний захід кафедри культурології ПНПУ і громадської організації «Об'єднані надією» - літературний вечір «Придніпровські будні», відбувся 27 травня 2023 р. У поетичних діалогах, які модерував завідувач кафедри культурології Олександр Лук'яненко, взяли участь творчі об'єднання міста, члени спілки літераторів «Славутич» та поетичного клубу «Цвіт калини» м. Кременчук поетка Ірина Залюбовська, працівники Кременчуцької

публічної міської бібліотеки (<http://pnpu.edu.ua/news/vidbuvsya-literaturnyj-vechir-u-mezhah-proyektu-kafedry-kulturologiyi-poetychni-dialogy.html>) Всі мали можливість для обміну думками [Дод. В]. Ми вважаємо, що такі івенти із циклу спільних проєктів кафедри культурології для подальшого культурного поступу Полтавщини є важливими.

Працюючи разом із колективом Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного, стейкхолдером спеціальності, студенти кафедри культурології стають учасниками міських соціокультурних заходів (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11688/>) [Дод. В].

Студенти відвідували тематичні фотозони, допомогли провести різноманітні майстер-класи, ознайомилися з правилами організації виставок творчих робіт, а також стали виконавцями творчого колективу міста та українського народного хору «Калина» ім.Г. Левченка ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Студенти продовжують популяризувати традиції українського національного костюма, навчаючи полтавців на майстер-класі разом із Тамарою Яценко.

Студенти-культурологи є частими гостями у Центрі культури та дозвілля Полтавської міської територіальної громади, де **вивчають практику оформлення івентів** (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11756/>) [Дод. В].

Спираючись на практичний досвід, професійний стейкхолдер, керівник закладу Оксана Михайленко поінформувала молодь про особливості організації дозвілля в закладах культури. Під час підсумкового візиту акцент було зосереджено на практичній роботі з проєктування дослідницької діяльності. Студенти знайомляться з технікою оформлення відкритих фотозон [Дод. В].

Також здобувачі освіти за допомогою стейкхолдерів, музею Панаса Мирного та директорки закладу культури Світлани Завалій, опанували методику організації патріотичних соціокультурних заходів та обговорили роботу з місцевими митцями-аматорами [Дод. В].

Вважаємо, співпраця зі стейкхолдерами щодо підготовки майбутніх культурологів сприяє формування професійних навичок через діалог практиків.

Рената Винничук, доцентка кафедри культурології, тісно співпрацює з мистецькими колективами Полтави [Дод. В]. Як член оглядової комісії театрального напрямку з почесних звань «Народний художній колектив» і «Зразковий художній колектив», вона допомогла виробити цінні рекомендації для обдарованої молодді з арт-студії «Браво»

(керівниця колективу – Світлана Зубенко), на присвоєння почесного звання «Народний художній колектив» (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11500/>) [Дод. В].

Організуються викладацьким складом кафедри круглі столи. Цікаво пройшов V Всеукраїнський круглий стіл здобувачів освіти «Актуальні проблеми культурології» (<http://surl.li/gsvle>) [Дод. Г]. Захід зібрав 60 студентів, магістрантів та аспірантів з Олександрії, Полтави, Кременчука, Ніжина, Одеси, Сум та Харкова. Цей захід є традиційним заходом кафедри і став дискусійним майданчиком для обміну думками молоді щодо теоретичних питань культурології та новітніх соціокультурних практик [Дод. Г]. Зустріч продемонструвала актуальність та потребу наукової тематики кафедри культурології ПНПУ.

Проводиться в університеті така форма роботи як гостьова лекція. Так, цікаво пройшла гостьова лекція професорки Марії Калашник для майбутніх культурологів (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/10768/>) [Дод. Г]. Викладачі та студенти кафедри культурології взяли участь у гостьових лекціях відомої української художниці, кандидата мистецтвознавства Харківського державного педагогічного університету, професора Марії Калашник. Вона виступила з доповіддю на тему, яка стосується процесу підготовки творчих та громадсько-активних культурологів: «Підготовка публічних концертних заходів у початкових професійних мистецьких навчальних закладах». Актуальність теми пов'язана з подальшими перспективами працевлаштування культуролога (керівника аматорського дитячого колективу). У дискусіях після лекцій студенти отримали багато практичних пропозицій, які збагатили їхні професійні можливості як організаторів соціальної, культурної, освітньої та мистецької діяльності.

Колектив кафедри культурології разом зі здобувачами освіти доєднався до роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта в контекст глобалізації та полікультурності», <http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11253/>, що проходила 14-15 квітня 2023р. на базі Навчально-наукового інституту культури і мистецтв ДЗ«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Науковці кафедри поділилися своїми здобутками з професійної підготовки фахівця-культуролога та прикладної культурології. [Дод. Г].

На кафедрі культурології однією із форм профорієнтаційної роботи є зустрічі магістрантів з випускниками спеціальності (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/kylytyrologii/>). Такі заходи важливі, мають мотиваційний

характер і допомагають здобувачам освіти зрозуміти специфіку майбутньої професії. Таким прикладом є віртуальна зустріч викладачів, магістрів та випускників спеціальності 034 Культурологія різних років, яка відбулася 27 жовтня 2023 р. на кафедрі культурології. Своїм досвідом у приватній та державній сфері поділились випускники культурології фахівчиня «PHOENIX RELAX PARK» (с.Поляниця, Яремчанський р-н, Івано-Франківська обл.). Оксана Рись та методистка Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді ЦЕВУМ Юлія Кригіна (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/kyltyrologii/>). [Дод. Г]. Ярослав Єнко, випускник університету, поділився зі студентами досвідом своєї практичної роботи у соціокультурній сфері. Ярослав сьогодні завідує відділом науково-експозиційної роботи Національного музею-заповідника імені М.В. Гоголя.

Подібні мотиваційні сесії допомагають студентам зрозуміти світ майбутньої кар'єри та побачити реальні історії успіху випускників.

Кафедра культурології активно веде наукові комунікації і на міжнародному рівні. Так, 14 березня 2022 р. відбулася публічна зустріч із діючими членами Ради директорів, проректором з освіти та розвитку міжнародного співробітництва, головою Опікунської ради Бізнес-школи Університету Тутова (м. Рига, Латвія) [Дод. Ж]. Організатором заходу виступила стейкхолдер Мінкультури Громадська організація Полтавщини «Європейський вибір Полтавщини», на базі якої часто проходять практику студенти освіти. Модерував захід завідувач кафедри культурології Олександр Лук'яненко. Конференція має на меті продемонструвати можливості міжнародної академічної мобільності та потенціал одного з найкращих університетів Північної Європи. Імантс Бергс детально розповідає про структуру та освітні програми навчальних закладів, а також про алгоритми вступу або участі в програмах міжнародного обміну. Студенти освітньої програми «Культурологія» отримують вичерпні відповіді про можливості стажування, обміну та участі у фінансових програмах, таких як Erasmus+ [Дод. Ж].

Примітно, що університет Тутова запровадив систему підтримки українських студентів під час війни РФ з нашою державою. Подія цікава ще й тим, що показує повсякденне життя латвійської студентської молоді та збагачення її вільного часу. Планується поновити договір про співпрацю з навчальним закладом та продовжити співпрацю.

Крім того, 25 жовтня 2023 року в рамках співпраці з Польським фондом Масових Видовищ відбувся віртуальний круглий стіл (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12592/>)

[Дод. Ж]. Науково-педагогічний склад кафедри культурології разом із директором Фонду Надією Мороз-Ольшанською поділилися перспективами розвитку освітніх програм кафедри культурології. Під час дискусії гаранті освітньої програми Алла Литвиненко та Рената Вінничук представили освітню програму для підготовки фахівців з культурології. Викладач Ягеллонського університету Н. Мороз-Ольшанська поділилася враженнями від освітніх програм українських колег, відзначивши їх схожість із нинішніми програмами в Польщі. Навчальний компонент історії культури має на меті показати учням взаємозв'язки та паралелізм різних явищ краківської культури за певний період часу. Під час круглого столу культурологи акцентували увагу на позитивних сторонах освітніх програм у Польщі та Україні. Зокрема, висловлювалися побажання та пропозиції щодо написання студентами проектних робіт (у Польщі їх приймають до розгляду заклади культури), наголошувалося на можливості вивчення реклами, проектного мислення тощо [43]. На черзі візит до Кракова. Про організаційні та управлінські етапи культурних проектів студенти дізналися на прикладі Міжнародного фестивалю українського театру «Схід-Захід» у Кракові. Молодь ознайомила з питаннями бюджетування мистецьких проектів, зокрема виплати заробітної плати, фінансування майбутніх фестивалів. Окреме питання стосується налагодження зв'язків із партнерами для реалізації фестивальної діяльності. На зустрічі йшлося про співпрацю з відділами культури польських гмін, воєводств в конкурсах громадських об'єднань і проектах фінансування фестивалів. Також обговорювалися особливості роботи державного сектору та пошук бізнес-партнерів, які мають отримати користь від культурних заходів.

На прикладі серії українських фільмів, показаних у кінотеатрі Кракова, студенти отримали практичні поради щодо реалізації своїх творчих ідей. Окрема тема для розмови – проекти неформальної освіти та волонтерська робота, пов'язана з російсько-українською війною.

На нашу думку, подібні заходи допомагають бути в курсі змін в освітньо-науковому середовищі України та Європи.

Потрібно звернути увагу на розширеному засіданні кафедри культурології з обговорення ОПІ за спеціальністю 034 Культурологія (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/10502/>) [Дод. Ж]. Під час обговорення було враховано досвід інших навчальних закладів України з реалізації відповідних освітньо-професійних програм. Своїм досвідом поділився В. Г. Виткалов, професор і завідувач кафедри івент-

індустрії, культурології та музеєзнавства РДГУ, яка реалізує три ОПП – 034 Культурологія, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство та 028 Менеджмент соціокультурної діяльності. Як член робочої групи з розробки та оновлення ОП для магістрів культурології, він пояснив конкретний зміст навчального плану та окреслив придатність випускників для працевлаштування та продовження освіти, описав проектні компетенції та результати проектного навчання, відібрані рівненськими колегами. Особливу увагу професор В. Виткалов приділив складовим компонентам освітньо-професійних програм. Під час дискусії науковці обговорили такі питання, як вимоги стандарту вищої освіти, питання організації та змістового наповнення практики магістрів; визначили подальші питання співпраці у площині обміну досвідом, академічної мобільності, удосконалення ОПП.

Вважаємо, такі розширені засідання кафедри мотивують до оновлення освітніх програм. Отже, у контексті розвитку професійної фахової освіти в регіоні, творчий потенціал кафедри та міжвузівські зв'язки широко організовуються через різноманітні форми діяльності науково-педагогічних працівників кафедри культурології. До переваг кафедри слід віднести організаційно-культурний сегмент, який є інформативним. Масштабна програма ознайомлення студентів із культурною спадщиною нації, а також причетність до усіх тих перетворень, що відбуваються на Полтавщині в середовищі студентської молоді – є вагомими аргументами на користь ефективності таких педагогічних дій.

3.2. Використання інноваційних технологій при підготовці фахівців культурологічного профілю

Інформаційно-інноваційна робота, творча ініціатива науково-педагогічних працівників кафедри формує організацію самостійної роботи студентів. Викладачі кафедри культурології сумлінно поставилися до дистанційного навчання, використовуючи електронну платформу Moodle. За допомогою електронної системи Moodle педагоги створюють електронні навчальні курси, проводять як аудиторне навчання, так і навчання на відстані [13]. Через мережу Інтернет за допомогою цієї системи студенти мають можливість ознайомитися з навчальними матеріалами, представленими у вигляді різноманітних інформаційних ресурсів (електронні посібники, тексти, відео, анімації, презентації), виконати завдання та відправити їх на перевірку, здати тести та ін.

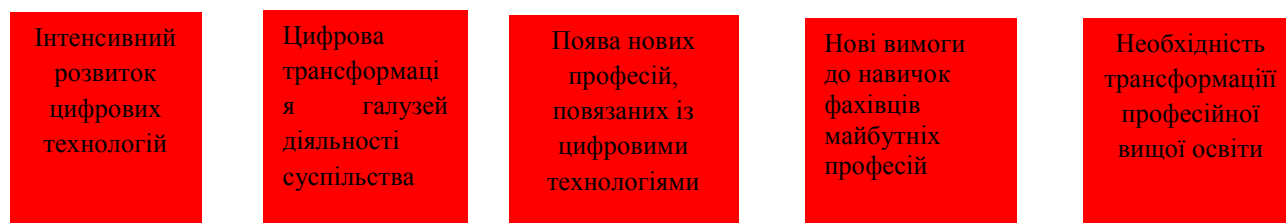
Позитивним є наявний Особистий кабінет студента [13]. Викладачі можуть самостійно створювати електронні курси та проводити навчання, надсилати інформацію студентам, роздавати домашні завдання, зберігати електронні журнали статистики успішності, налаштовувати різні ресурси курсу тощо.

Викладачі використовували різноманітні доступні засоби навчання для подачі матеріалів, проведення інтерактивних дискусій зі студентами та контролю рівня знань. Однією з особливостей дистанційного навчання, яке пропонує кафедра, є проведення багатоканальних відеоконференцій, під час яких студенти мають можливість обговорювати основні питання дистанційного навчання дисциплін [13].

Крім того, важливим аспектом дистанційного навчання є організація самостійної роботи студентів, результати якої студенти мають можливість обговорювати на уроці (реферати, конспекти, презентації). Водночас викладачі кафедри використали час дистанційного навчання для оновлення написання кваліфікаційних робіт. Дистанційне навчання через Інтернет підвищує рівень самоорганізації та відповідальності, а також рівень комп'ютерної грамотності.

Водночас кафедрі необхідно: активізувати впровадження інформаційних технологій навчання, зокрема – створювати персональні сайти викладачів та використовувати їх як сучасне джерело комунікації поміж професорсько-викладацьким складом кафедри та студентами.

О. Струтинська зазначила, що на сучасному етапі становлення цифрового суспільства цифрова трансформація стає основою глобального економічного розвитку, що призводить до стрімких змін суміжних професій на ринку праці, професійних вимог освіти (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Актуальність цифрової трансформації професійної освіти в умовах становлення цифрового суспільства

Джерело: складено на основі даних [16, с.78].

Таким чином, на думку дослідника, освіта потребує оновлення змісту та інноваційних форм навчання, розширення сфери доступу до освітніх ресурсів, реалізації

можливостей навчання, не обмежених простором і часом, впровадження нових способів організації освітніх послуг [16, с. 76].

Міністерство освіти і науки України та Інститут освітньої аналітики у інформаційно-аналітичному збірнику «Освіта України в умовах воєнного стану» визначили, що «повномасштабна військова агресія РФ проти України зумовила низку викликів для сфери освітніх цифрових технологій, а саме: неможливість швидкого повернення здобувачів усіх рівнів освіти окупованих територій до стаціонарного навчання через несприятливу безпекову ситуацію, що потребує широкого використання технологій онлайн-навчання та викладання; недостатня забезпеченість технічними ІТ-засобами навчання здобувачів освіти та засобами викладання педагогічних і науково-педагогічних працівників; недостатній рівень розвитку цифрової освітньої інфраструктури, зокрема забезпечення швидкісним інтернетом закладів освіти, регіонів України; обмежена можливість отримання онлайн-послуг та сервісів у сфері освіти внаслідок недостатньої розвиненості електронних освітніх платформ; брак в екстремальних умовах, що склалися, достовірної, актуальної інформації у сфері освіти, яка надходить у режимі реального часу» [39, с. 297].

Грунтуючись на аналізі наведених загроз, менеджери від освіти сформулювали головні вектори докладання зусиль щодо організаційно управлінських рішень: розвиток інформаційних освітніх технологій в умовах воєнного стану; протидія кіберзагрозам, цифрова грамотність, посилення захисту державних освітніх інформаційних систем; створення платформ дистанційної освіти та е-діловодства закладів освіти; єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) – розвиток, реагування на освітні виклики воєнного періоду; функціонування та роль ПАК «АІКОМ» для інформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень в умовах воєнного стану; веб платформа дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» як сучасний онлайн-ресурс для змішаного й дистанційного навчання для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників; функціонування АС «ІРЦ» в умовах воєнного стану: підтримка осіб з ООП; забезпечення програмно-апаратних інфраструктурних освітніх потреб учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану; перспективи цифровізації освіти та забезпечення освітньою управлінською інформацією [39, с. 298]. Проте з огляду на стрімкий розвиток цифрових технологій, поширення використання інтернет-ресурсів та інтернет-сервісів зокрема з професійної освіти, ризики, що впливають на якість життя

тощо, всі зазначені вектори докладання зусиль нашого суспільства потребують наукового супроводу і надалі.

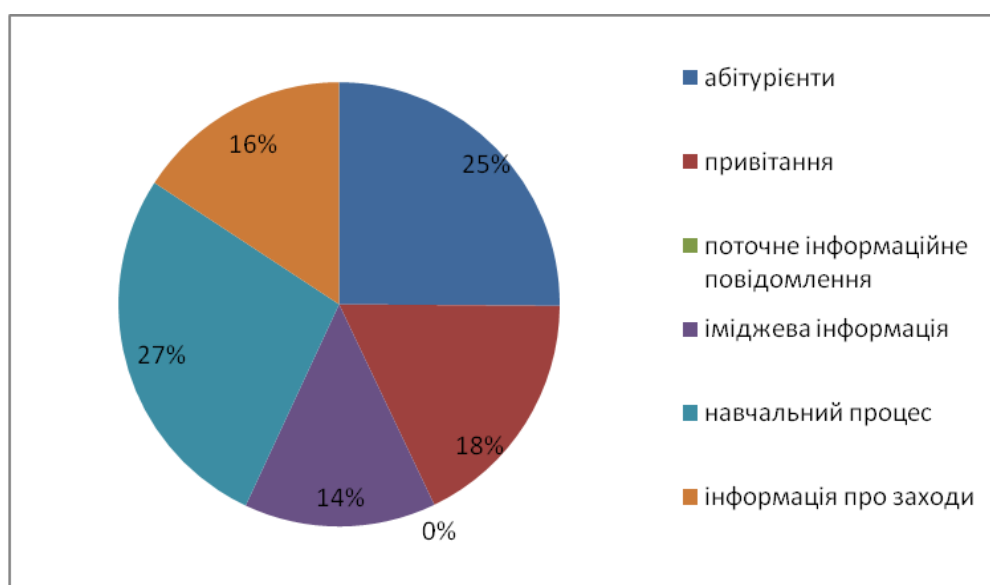
Розвиток інформаційного суспільства змушує змінюватися усі існуючі мережеві системи, такою системою є веб-сайт університету. Здійсним аналіз веб-сайту ПНПУ імені В. Г. Короленка – www.pnpu.edu.ua/ua/, який є основним інструментом презентації Університету в мережі Інтернет. За допомогою сайту з метою сприяння досягненню Університетом його стратегічних завдань відбувається комунікація з цільовою аудиторією. В мережі сайт ПНПУ імені В. Г. Короленка існує з 2002 року. За час свого існування, відбулися зміни вироблення процедур наповнення інформацією, форматів та дизайну. Протягом 2015 року здійснився останній повноцінний дизайн сайту. Окрім візитівки університету, він є потужним інформаційним ресурсом, що презентує наукову та освітню діяльність вишу в Україні та на міжнародному рівні [79].

Положення про Web-сайт Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка було розроблено у 2017 році. Положення регламентує зміст і обсяг інформації, визначає забезпечення та наповнення контенту інформаційного майданчика Університету. Сайт університету забезпечує інформаційну підтримку напрямків діяльності, своєчасну взаємодію з аудиторією, розвиток академічних обмінів і партнерства, обмін інформацією між підрозділами університету. Проаналізуємо наповнення сайту ПНПУ ім. В.Г. Короленка. Відповідно з веб-сайту можна дізнатися інформацію про спеціальність, професорсько-викладацький склад кафедр та дисципліни, які викладаються протягом навчання. Наявні стрічка Освіта, Додаткові послуги та Оголошення [79]. На сайті в рубриці Освіта, дуже зручний навігатор – Розклад занять, де можна дізнатись розклад, хто викладач, час і назва предмету (потрібно за вказівкою обрати потрібний факультет, прізвище викладача, курс, групу і дату, вибрати поле : Показати розклад занять) [Дод. Е].

Одним із структурних елементів сайту є його електронна бібліотека, де можна завантажити навчально-методичну літературу. З деякою інформацією щодо вступної діяльності та програм вступних іспитів можна ознайомитись на сайті кафедри, а також є посилання на сайт приймальної комісії університету, де надається актуальна інформація для вступників. Ще однією перевагою є наявність електронних розкладів та мобільних додатків, де студенти можуть дізнатися про зміни в розкладі в будь-який зручний для них час. Позитивним є те, що кафедра культурології має сторінку в соціальних мережах, зокрема фейсбук (<https://www.facebook.com/groups/pnpu.culturology>), завдяки чому можна

постійно дізнаватися про події кафедри, факультету [14]. Тобто маркетингова політика Університету спрямована на інформування абітурієнтів про обраний ними напрям навчання в Університеті та перспективи подальшого працевлаштування.

Здійснений нами аналіз наповнення контенту на сторінці фейсбук кафедри культурології показав, що найбільшу частку дописів складають поточні інформаційні повідомлення (тобто різноманітні оголошення про події, заходи, інформація) – рис. 3.2.

Рис. 3.2. Структура дописів на сторінці кафедри культурології у мережі фейсбук за змістом наповнення інформації

Джерело: складено на основі даних [14]

Слідуючою одиницею мережевої системи є Інституційний репозитарій Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, який займає особливе місце в науково-освітньому середовищі закладу. Зберігання, наповнення документів та доступ до документів визначають гарантію якісного забезпечення електронної науки. Адреса репозитарію ПНПУ в Інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/>

Рис. 3.3. Інституційний репозитарій Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Тематичний склад визначається відповідно до наукового та навчального процесу університету. До репозиторію можуть бути включені наступні матеріали: статті, монографії, підручники, систематичні матеріали, тематичні збірники, матеріали конференцій, наукові публікації, опубліковані співробітниками ПНПУ імені В. Г. Короленка в інших видавництвах, тези доповідей, захищених співробітниками університету; за бажанням автора інші матеріали, надані для наукових, навчальних чи методичних цілей.

Проаналізуємо поповнення інституційного репозитарію університету інформаційними, навчально-методичними напрацюваннями професорсько-викладацького складу.

За 2022 рік розміщено 2242 ресурси і наразі він містить 19320 документів.

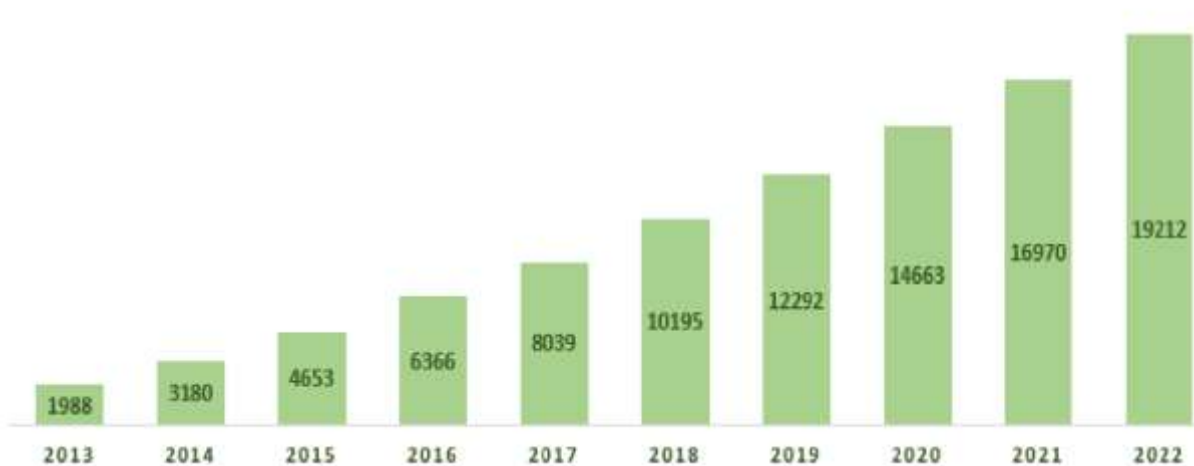
Кількість наукових праць (монографії): 108; статті: 1434; збірників наукових праць в репозитарії: 201 документ; матеріалів наукових конференцій та семінарів в репозитарії: 7649. Загальна кількість навчально-методичних матеріалів в репозитарії: 891 документ (/dspace.pnpu.edu.ua/)

Разом навчально-наукових матеріалів та наукових праць в репозитарії: 10283 документів.

Прослідковується динаміка як наповнення ресурсами, так і їх переглядів (рис. 3.4; 3.5)

НАПОВНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕПОЗИТАРІЮ
(ПОРІВНЯЛЬНА ДІАГРАМА 2013–2022 РР.)

Рис. 3.4. Динаміка наповнення інституційного репозитарію за 2018–2022 рр.

За 2022 рік зафіксовано 19212 документів наповнення.

Джерело: складено на основі даних [<http://dspace.pnpu.edu.ua/>].

ПЕРЕГЛЯДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕПОЗИТАРІЮ (ПОРІВНЯЛЬНА
ДІАГРАМА 2013–2022 РР.)

Рис. 3.5. Динаміка переглядів користувачами інституційного репозитарію за 2018–2022 рр.

Джерело: складено на основі даних [<http://dspace.pnpu.edu.ua/>].

За 2022 рік зафіксовано 121879 переглядів та 22403 відвідувачів.

В університеті забезпечено дистанційний доступ до навчальних матеріалів, персоналізоване навчальне середовище - хмарний сервіс Google—електронне навчання, що забезпечує взаємодію між викладачем, здобувачами освіти, аспірантами, і використовується для підтримки денної та заочної форми навчання. Викладачі мають додаткову можливість використання інструментів для розміщення навчальних матеріалів (текстів лекцій, завдань до практичних та самостійних робіт; додаткових матеріалів (посібників, методичних розробок), а також інших презентаційних матеріалів у різних форматах; додавання різноманітних елементів до проведення оперативної модифікації навчальних матеріалів.

За 2022 рік впроваджена ліцензійна версія програми для відеоконференцій Zoom для факультетів та кафедр університету. На сьогодні в університеті 2000 без обмежень у часі і кількості ліцензійних пакетів програмного забезпечення для відеоконференцій Zoom.

У рамках програми «Цифрові інструменти Google для освіти» у виші проводиться онлайн-навчання для педагогічних, науково-педагогічних працівників щодо розширення можливостей використання цифрових інструментів для організації освітнього процесу (на основі поданої заявки ректора закладу Гриньової М.В.) [72].

Науково-педагогічні працівники мають змогу підвищити свої цифрові компетентності у використанні хмарних технологій та сервісів Google Workspace на отримання спеціального статусу “Заклад освіти-учасник програми Google for Education”. Викладачами університету вже отримано понад 150 сертифікатів різного рівня [72]

Університет використовує можливість на участь у міжнародних проектах. Науково-педагогічні працівники кафедри культурології продовжують підвищення кваліфікації, викладання у закладах-партнерах, наукові дослідження. Цьому сприяє програма ЄС Еразмус + КА2 (Співпраця задля розвитку інновацій та обміну успішними практиками). Наприклад, завідуючий кафедрою культурології О.Лук'яненко стажувався у Байройтському університеті (Німеччина), як учасник проєкту Erasmus+ КА2 «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (22-26 листопада 2021 р.). Це є мотиваційним інструментом для викладацького складу. Так, у серпні 2022 року стало відомо про підтримку ПНПУ імені В. Г. Короленка Європейською комісією проєкту Еразмус+ «BOOTS» (Бутс) [72]. Проєкт передбачає підвищення цифрових компетенцій вчителів, зокрема, освоєння платформ онлайн-навчання, сприяючи тим самим їх інтернаціоналізації. Вперше в цьому проєкті університет виступить

національним координатором та координуватиме діяльність українських учасників, а саме семи вищих навчальних закладів, у тому числі двох внутрішньо переміщених університетів.

Для забезпечення навчального процесу університет отримав комплект супутникового Інтернет-зв'язку «Starlink» [72].

Отже, у ПНПУ імені В. Г. Короленка педагогами використовуються інноваційні технології при підготовці фахівців культурологічного профілю.

Впроваджені такі основні складники інформаційного середовища: кадрове забезпечення; інтегровані інформаційні ресурси (веб-сайт, фейсбук, інституційний репозитарій, електронне навчання, програмний проект «Цифрові інструменти Google для освіти», проект Еразмус+ «BOOTS»).

В умовах модернізації вищої освіти інноваційні технології, які культивують працівники кафедри, можуть забезпечити розвиток підготовки фахівців культурологічного профілю, внутрішню інтеграцію науково-педагогічних працівників і студентів, а також потребують спільного вирішення таких проблем, які виникають у житті університету та розвиток ціннісної солідарності студентів та педагогів і потреби в самоідентифікації з навчальним закладом. Сучасна вища освіта має адаптуватися до фундаментальних змін у навчальному процесі, зокрема мати можливість змінювати зміст та технології навчання для забезпечення його якості.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведений аналіз спеціальної фахової літератури, різноаспектної джерельної бази, відтвореною у численній розпорядчій документації аналізованого університету, засвідчив наступне:

- взяте до розгляду питання й надалі залишається актуальним, оскільки інтерес до освітнього середовища та його представників не спадає;

- визначено, серед численних професійних якостей у структурі особистості науково-педагогічного працівника дослідники (О. Антонова, Н. Воронова, Л. Кравченко, Р. Винничук, А. Литвиненко, С. Сисоєва та ін.) виділяють як одну з провідних у педагогічній діяльності здатність до творчості. Ознакою високого рівня сформованості професіоналізму педагога є творча ініціатива та трудова активність його педагогічної діяльності: гнучкість мислення, здатність до продукування нових ідей, нестандартних рішень педагогічних ситуацій, вміння їх реалізовувати у практичній діяльності та досягати певного результату, а також відповідні особистісні якості, внутрішня мотивація та вольові зусилля;

- встановлено, одним із показників дієвості професійної діяльності науково-педагогічних працівників є її нормативно-правове регулювання відповідно до організаційних, розпорядчих документів загальнодержавного; регіонального; локального – рівня закладу освіти. Нормативно-правові документи загальнодержавного рівня тематично спрямовані – з професійного зростання науково-педагогічних працівників і забезпечують правові, організаційні та фінансові засади функціонування, спрямовані на забезпечення права кожної людини на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку й потреб економіки;

- розкрито інструменти мотивації професійного розвитку науково-педагогічних працівників, що забезпечують розширення можливостей реалізації творчої ініціативи, індивідуальних траєкторій особистісно-професійного розвитку. Ефективність трудової активності педагогічного персоналу залежить від дії зовнішніх (соціальних, економічних, політичних, технологічних) і внутрішніх чинників (організаційних, індивідуальних);

- визначено, заклади вищої освіти відіграють провідну роль у формуванні фахівців, здатних відповідати сучасному ринку праці, таким закладом є Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Сьогодні університет є провідним науковим і методичним центром Полтавщини, має розвинену інфраструктуру навчальних, науково-виробничих підрозділів, проводить прикладні наукові дослідження, сприяє

поширенню наукових знань, здійснює виховну та культурно-просвітницьку діяльність, утверджує Полтаву як місто науки, розширює міжнародні зв'язки та втілює загальноєвропейські культурні цінності;

- система забезпечення управлінської діяльності університету показує, що ПНПУ імені В.Г.Короленка є динамічним прикладом вищого навчального закладу. Університет здійснює управлінську діяльність, що характеризується організацією європейсько орієнтованої професійної освіти, науково-дослідної та творчої роботи. Стратегічне позиціонування механізму управління полягає в децентралізації моделі управління.

- дослідження увиразнює те, що актуальність аспектів досвіду професійної діяльності науково-педагогічних працівників здійснено в умовах навчального процесу кафедри культурології. Уся діяльність виконується згідно з індивідуальним планом роботи науковопедагогічного працівника, графіком освітнього процесу, розкладом навчальних занять, консультацій, контрольних заходів. Розкрито форми роботи професорсько-викладацького складу кафедри зі студентами щодо професійної підготовки фахівців сфери культури в університеті як послідовний процес формування фахової майстерності (компетентності), сутність якої визначається ціннісним, особистісно зорієнтованим і професійно-діяльнісним змістом на засадах ідей і положень культурологічного, системного педагогічного та інноваційного підходів, що сприяють виявленню значущих аспектів змісту й організації підготовки педагогічних умов ефективного функціонування університету.

Досліджено, всі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації складової освітньо-наукової програми, мають науковий ступінь і вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності. Забезпечують реалізацію освітньо-професійної програми «Культурологія» першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія: рецензуванням і оновленням освітніх програм, наявністю навчально-методичної літератури, монографічних чи публіцистичних видань, проведенням спільних всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій для обговорення нагальних проблем функціонування освіти.

- з'ясовано, навчально-методичне забезпечення освітньо-професійної програми Культурологія складається з навчального плану, робочого навчального плану, навчальних і робочих програм та пакетів фахової практики, програм атестаційних іспитів, засобів діагностики якості вищої освіти, методичної документації для організації самостійної

роботи студентів з дисциплін навчального плану. Наявність цієї документації створює основу для якісної підготовки фахівця зазначеної спеціальності. Ця організаційно-методична та технологічна база також є типовою для кожного аналогічного університету України і особливих інновацій між подібними сегментами попереднього часу не має. Обґрунтовано, впровадження відкритої системи підвищення кваліфікації академічного персоналу, уможлиблює їх забезпечення неперервного професійного розвитку, у тому числі і через створення для цього внутрішніх умов, у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах. Підвищенню мотивації педагогів сприяє стажування на базі європейських університетів Чехії та Польщі. Відбувається щорічне оцінювання науково-педагогічних працівників кафедри шляхом визначення їх рейтингових балів.

- проведений нами аналіз форм роботи кафедри культурології ПНПУ імені В. Г. Короленка засвідчив, що вона в цілому успішно здійснює роботу, спрямовану на творчу ініціативу та трудову активність науково-педагогічних працівників, які забезпечують якість фахової та практично-професійної підготовки спеціалістів у царині культурно-мистецької діяльності. Взавши за основу традиційні для вищої школи напрями: освітній, навчально-методичний, науковий, організаційно-культурний, кожен з яких вмотивовано структурований, є інформаційно насиченим із новітніми методиками, формами діяльності зі здобувачами вищої освіти у процесі науково-освітнього і виховного процесу;

- творчий потенціал кафедри, міжуніверситетські зв'язки широко організовуються крізь призму різноманітних форм діяльності науково-педагогічних працівників кафедри культурології у контексті розвитку фахової освіти в регіоні. Власне, численні соціокультурні практики (участь в організації та безпосереднє проведення численних художньо-масових заходів у мережі клубних та бібліотечних закладів, регіональних соціальних закладів, навчальних закладів) також становлять своєрідну сторінку творчої самореалізації педагогів професорсько-викладацький склад кафедри та студентський колектив. Вони демонструють постійний творчий пошук ідей науково-педагогічним складом колективу. Участь у різноманітних культурних структурах, міжрегіональних та міжнародних обмінах в регіоні та Україні в цілому є свідченням прагнення колективу працювати на результат та здатності якісно виконувати поставлені завдання, тим самим розширюючи вищу освіту для творчих можливостей.

Переконливим фактом, який підтверджує безперервний творчий пошук колективу, є вдосконалення напрямів підготовки фахівців, розширення і поглиблення її домінантних векторів, причому до цього процесу залучені не лише фахівці-практики. У навчальному процесі системи вищої освіти традиційно використовуються кадри, але є й «запрошені» професори з провідних вищих навчальних закладів країн ЄС (Польщі, Литви), що створює надзвичайно сприятливі умови для навчання молодих людей або загалом для отримання важливого професійного досвіду, в тому числі досвіду знайомства з іноземними культурами. До переваг кафедри слід віднести організаційно-культурний сегмент, який є інформативним. Масштабна програма ознайомлення студентів із культурною спадщиною нації, а також причетність до усіх тих перетворень, що відбуваються на Полтавщині в середовищі студентської молоді – є вагомими аргументами на користь ефективності таких педагогічних дій;

- із метою використання інформаційно-комунікаційних технологій для ефективного управління освітнім процесом на кафедрі створено електронне освітнє середовище, яке включає розвинену комп'ютерну інфраструктуру, програмні платформи, інформаційно-освітні ресурси та систему управління. Впроваджені такі основні складники інформаційного середовища: кадрове забезпечення; інтегровані інформаційні ресурси (веб-сайт, фейсбук, інституційний репозитарій, електронне навчання, програмний проект «Цифрові інструменти Google для освіти», проект Еразмус+ «BOOTS»);

- загалом, науково-педагогічні працівники Полтавського національного педагогічного університету ім. П.Г.Короленка вирізняються високим професійним статусом, а відтак – роллю у соціокультурному і освітньому просторі регіону та й України загалом;

- загальним зауваженням стосовно організації освітнього простору Полтавського університету є розробка нових критеріїв стимулювання освітнього процесу, їх узгодженість із запитами сучасної практики. І лише у такий спосіб можна зрушити з місця опрацьовану і в нинішніх умовах мало ефективну систему професійної освіти з низкою її важливих сегментів.

Сучасна мережа вищої освіти регіональних ЗВО працює у традиційному режимі і особливих інновацій не впроваджує. Відповідно, це призводить до зменшення контингенту студентів, не високої їх ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко О. В. Методичні засади професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: колективна монографія. Том 8: Міждисциплінарний дискурс наукових досліджень / [Наукова редакція: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін; Ужгород; Перемишль; Херсон: Посвіт., 2021. 154 с. С. 5-13.
2. Бабушко С. Р. Теоретичні та методичні засади професійного розвитку фахівців туристичної сфери США і Канади: автореф. дис. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ, 2015. 40 с.
3. Баніт О.В. Аналітичний огляд законодавчої бази щодо професійного розвитку педагогічного персоналу. Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів 6-го Всеукраїнського наукового форуму з міжнародною участю. Харків: Мачулін, 2021. С. 88-90. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725445/>
4. Виткалов С. В. Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ: моногр.-довідк. вид. / за ред. проф. Виткалова В.Г. Рівне: А.Брегін, 2021. 550 с.
5. Винничук Р. Розвиток цінностей особистості у процесі загальної та професійної освіти (на прикладі Польщі). *Педагогіка формування твочої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип. 65. Т. 2. С. 9-16.
6. Винничук Р. Технології розвитку комплексу цінностей магістрів гуманітарної галузі у процесі професійної підготовки. *Вища школа* : науково-практичне видання. 2019. Вип. 12. С. 112-119.
7. Воронова Н. С. Система формування професійної компетентності майбутніх культурологів засобами цифрових технологій: дисертація. ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”. Слов’янськ, 2020. https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/specrada/1920211120/Voronova/dis_Voronova.pdf
8. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. С.123.
9. Гуревич Р.С. Управління навчальною діяльністю учнів і студентів засобами сучасних інформаційних технологій. Проблеми інженерно- педагогічної освіти. *Збірник наукових праць. Випуск 12*. Харків: УПА, 2006. 270 с.

10. Зязюн І.А. Естетичні засади розвитку особистості. Мистецтво у розвитку особистості: монографія /за ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006.

11. Ільїна Т. В. Реалії та особливості цифрової трансформації професійної освіти і педагогіки (аналітичний огляд). Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / наук. ред. М. Л. Ростока ; бібл. ред. Л. О. Пономаренко ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2023. Вип. 17. С. 96-106.

12. Кадрове забезпечення, оцінювання та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. URL: <https://nmetau.edu.ua/ua/mqual/i3003/p3335>

13. Кафедра культурології. ПНПУ імені В.Г.Короленка. Сайт. URL: <https://sites.google.com/gsuite.pnpu.edu.ua/culturology/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0>

14. Кафедра культурології ПНПУ імені В.Г.Короленка у facebook. URL: <https://www.facebook.com/groups/pnpu.culturology/>

15. Колот А. М., Герасименко О. О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку : монографія. Київ : КНЕУ, 2021.

16. Коваленко Т. Застосування сучасних інформаційних технологій у ознайомленні з туристичними маршрутами Полтави. *Актуальні проблеми культурології: Збірник матеріалів студентського круглого столу* (23 квітня 2019 р.). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С.60-62.

17. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. URL: http://tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf

18. Котвіцька А.А., Ольховська А.Б., Кайдалова Л.Г. Теоретико-прикладні аспекти професійного розвитку науково-педагогічних і педагогічних працівників фармацевтичних закладів вищої освіти. *Згальна педагогіка та історія педагогіки . Теорія і методика професійної освіти*, 2020.2Випуск 30. Т. 1. С. 74-79. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/30-1.15>

19. Кузьмін О. Є., Жук Л. В. Розвиток наукової діяльності у вищих навчальних закладах: мотивування науково-педагогічних та наукових працівників та його особливості. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. Спецвипуск : Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного

розвитку вищої освіти : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2017 р., м. Київ). С. 203-215.

20. Кравченко Л. Компетентнісно-професійний підхід до підготовки фахівців соціокультурного менеджменту. *Матер. міжнарод. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасного культурно-освітнього простору»*. 6-7 листопада 2019 року. Полтава. 2019. С. 67-71.

21. Кравченко Л. М. Кафедра культурології та методики викладання культурологічних дисциплін. Психолого-педагогічний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: монографія. Полтава, 2014. 450 с.; С. 265-280.

22. Кравченко Л., Степаненко М. Теоретичні засади і досвід культурологічної освіти в Полтавському педагогічному. Культурні практики як чинник соціокультурної модернізації сучасного українського суспільства. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2015. С. 6 – 15.

23. Кремень В. Г. Наукова спадщина Івана Зязюна у вимірах інноваційного розвитку освіти. *збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Київ, 30-31 березня 2017 р.) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 5-12.

24. Кружева Т.В. (2016) Індивідуальні особливості мотиваційних компонентів в професійному самоздійсненні вчених-дослідників. Актуальні проблеми психології. Том V. Випуск 16. С. 93-99. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v5/i16/12.pdf>

25. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347-2018-n#10>

26. Литвиненко А.І. Становлення та розвиток вітчизняної культурологічної та мистецтвознавчої регіоналістики. *Література та культура Полісся*, 2019. №97. С.166-179

27. Методика викладання культурологічних дисциплін. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 034 Культурологія освітнього ступеня бакалавр / укладач А. І. Литвиненко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. 200 с.

28. Методичні рекомендації для професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Лист МОН № 1/9-611 від 02.11.2020 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77309/

29. Мехтієв Т. Поняття, зміст та форми позаурочної діяльності культуролога у загальноосвітній школі. Актуальні проблеми культурології: Збірник матеріалів студентського круглого столу (23 квітня 2019 р.). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С.49-51.

30. Мирончук Н. М. Особливості праці викладача вищого навчального закладу в контексті самоорганізації його професійної діяльності. *Проблеми освіти: наук-метод. зб.* Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 85. С. 147-151.

31. Наукова та науково-технічна діяльність Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка у 2020 році . Полтава, 2021. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/naukova-diyalnist_2020.pdf

32. Наталевич Н. П. Формування професійної компетентності майбутніх культурологів у процесі вивчення історико-культурологічних та педагогічних дисциплін : автореф. дис. Полтава, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2014. 18 с.

33. Нагаєв В.М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів : монографія. Харків: Стильна типографія, 2018. 151 с.

34. Національний класифікатор України. Класифікатор професій. ДК 003:2010. Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 серпня 2020 р. 1574. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433

35. Олешко А. А., Ровнягін О. В., Годз В. Р. Удосконалення дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемічних обмежень. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 1. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.1.3

36. Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання у вищій школі: методологія, методика, практика. Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції, Київ, 20 травня 2021 р. / уклад. : Н. Левицька, О. Силка, Л. Приблуда, О. Пилипенко. Київ : НУХТ, 2021. 258 с. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/8411/1/%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8%2020.05%20%282%29.pdf>

37. Отич О. Законодавче та нормативно-правове забезпечення професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні. *New Inception: наук. журн.*

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка ; голов. ред. С. І. Стрілець. Чернігів, 2021. № 3-4. С. 30-40. URL: erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/8189

38. Остапчук Т., Бірюченко С., Боровська А. Мотивація науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти як функція управління персоналом. *Соціальна економіка*, 2020. 1(60). С. 181-191. URL: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2020-60-17>

39. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с.

40. Професійна підготовка андрагогів в університетах Німеччини: дис. / за наук. ред. Гуляєва М. М. Київ: ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2021. 308 с.

41. Піддячий В. М. Нормативно-правове забезпечення розвитку андрагогічної компетентності педагогів у закладах вищої освіти. *Abstracts of 2nd International scientific and practical conference «Science and education: problems, prospects and innovations»* (November 4- 6, 2020, Kyoto, Japan). Kyoto: CPN Publishing Group

42. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка — один із флагманів культурно-мистецької діяльності Полтавщини. URL: <https://poltava.to/news/72171/>

43. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Кафедра культурології. Відбулося обговорення європейського досвіду підготовки культурологів. URL: <http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12592/>

44. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. У Гадячі відбулися поетичні діалоги кафедри культурології. URL: <http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12574/>

45. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 977 від 11 липня 2019 року, № 880/33851. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77309/

46. Портфоліо. О. Лук'яненко. URL: <http://techno.pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%84%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BE->

%D0%BB%D1%83%D0%BA%D1%8F%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-2023.pdf

47. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 (зі змінами). https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77309/

48. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів. Наказ МОН № 665 від 01.06.13 р. URL: <https://ru.osvita.ua/legislation/other/37302>

49. Про затвердження рекомендованого переліку видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників. Наказ МОН України № 186 від 16.02.2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-rekomendovanogo-pereliku-vidiv-navchalnoyi-metodichnoyi-naukovoyi-ta-organizacijnoyi-ro>

50. Про освіту: Закон України №2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

51. Про вищу освіту: Закон України №1556-VII від 01.07.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

52. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>.

53. Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теоретикометодичний аспект : монографія. / Авт. кол.: Аніщенко О.В., Баніт О.В., Калюжна Т.Г., Коваленко О.Г., Піддячий В.М., Самко А.М. Київ: ІПОД ім. І. Зязюна НАПН України, 2022. 404 с.

54. Праця і соціально-трудова відносини: словник-довідник / за ред. В. М. Данюка. Київ: КНЕУ, 2018. 451 с.

55. Розвиток соціально-трудова сфери України: теорія, практика, перспективи: кол. монографія / за ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової, к.е.н. В.В. Близнюк; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2016. 326 с.

56. Рязанов М.Р. Кадровий аспект забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://orcid.org/0000-0001-6295-3104>

57. Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М. 50 років літописного дискурсу кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету. *Вісник Маріупольського державного університету серія: філософія, культурологія, соціологія*, 2022, вип. 23. DOI 10.34079/2226-2849-2022-12-23-120-131
58. Сисоєва С.О. Теоретико-методологічне обґрунтування педагогічної творчості. *Відкритий урок*, 2005. № 21, 22. С. 13-19.
59. Соколова Е.Т. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників у системі вищої освіти. *Modern Economics*. 2021. № 25(2021). С. 136-141. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-21](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-21)
60. Сучасні соціокультурні процеси: компетентісно-аксіологічний аспект: *Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції* (10–11 листопада 2022 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 221 с.
61. Струтинська О. В. Трансформація освіти в умовах розвитку цифрового суспільства: європейський досвід та перспективи для України. *Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського*. Одеса, 2020. Вип. 3 (132). С. 71–88. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-3-9>.
62. Студенти-культурологи вивчають досвід роботи керівників громадського об'єднання. URL: <http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12099/>
63. Табачник В.О. Мотивація професійної діяльності та розвитку науково-педагогічних працівників в сучасних соціоекономічних умовах. *Актуальні проблеми економіки*. № 7-8, 2021. С. 13-25. DOI: 10.32752/1993-6788-2021-1-241-242-13-25
64. У педагогічному університеті відбувся V Всеукраїнський круглий стіл здобувачів освіти «Актуальні проблеми культурології». URL <http://surl.li/gsvle>
65. Черничко Т. В. Професіоналізація як процес підвищення ефективності управлінської діяльності в контексті європейських стандартів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*, Т.12, 2015.
66. Халецька Л. Л. Розвиток загальнокультурної компетентності вчителів мистецьких дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти : монографія / наук.ред. О. О. Лобач. Полтава: ПОІППО імені М. В. Остроградського, 2019. 180 с.
67. Шостаковська А. В., Мухіна Г. В. Управління мотивацією науково-педагогічних працівників вищих закладів освіти. *Держава та регіони. Серія: Економіка*

та підприємництво, 2019. № 1. С. 115–121. URL:
http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/1_2019/19.pdf

68. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей та ін.; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

69. Яковенко О. І. Дистанційна форма підвищення кваліфікації як ефективний засіб навчання та професійної реалізації педагогічних працівників ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2021. № 75, Т. 3. С. 165-170. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.32>

70. Яремака Н. Формування інформаційної компетентності майбутніх менеджерів індустрії дозвілля у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук; 13.00.04. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2016. 23 с

Інтернет-джерела:

71. Звіт про роботу в 2021 році ректора Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка М. В. Гриньової. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/05.01_zvit-rektora-2021.pdf

72. Звіт про роботу в 2022 році ректора Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка М. В. Гриньової. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/zvit-rektora-pnpu-m.-grynovoyi-01-12.2022.pdf>

73. Звіт про наукову роботу кафедри культурології. 2020 URL: [file:///C:/Users/%D0%9D%D1%96%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%20%D1%83%202020%20%D1%80%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D1%96%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%20%D1%83%202020%20%D1%80%20(1).pdf)

74. Колективний договір на 2018–2022 роки Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Полтава 2017. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/collective.pdf>

75. Освітньо-професійна програма «Культурологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. URL:

file:///C:/Users/%D0%9D%D1%96%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%9E%D0%9F%D0%9F%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%802022_%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%84%D0%9A%D0%A2.pdf

76. Освітньо-професійна програма «Культурологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія галузі знань 03 Гуманітарні науки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. URL:

file:///C:/Users/%D0%9D%D1%96%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%9C%D0%90%D0%93%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%98_2022%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82.pdf

77. Паспорт Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, 2019р. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/passport_pnpu2020.pdf

78. Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка . Полтава, 2022. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/pologenya_pro_osvitnii_proces_pnpu.pdf

79. Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Короленка. Факультет технологій та дизайну. Кафедра культурології. URL: <http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/kylyrologii/>

80. Правила внутрішнього трудового розпорядку в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/5.pdf>

81. Статут Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (нова редакція). URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/statut-poltavskij-pedagogichnij-.pdf>

82. Стратегія Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка на 2020-2025 рр. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/strategiya.pdf>

83. Система внутрішнього забезпечення якості освіти. URL: <http://pnpu.edu.ua/sistema-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-osviti>

84. Якість освіти Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. URL: <http://pnpu.edu.ua/quality-education>

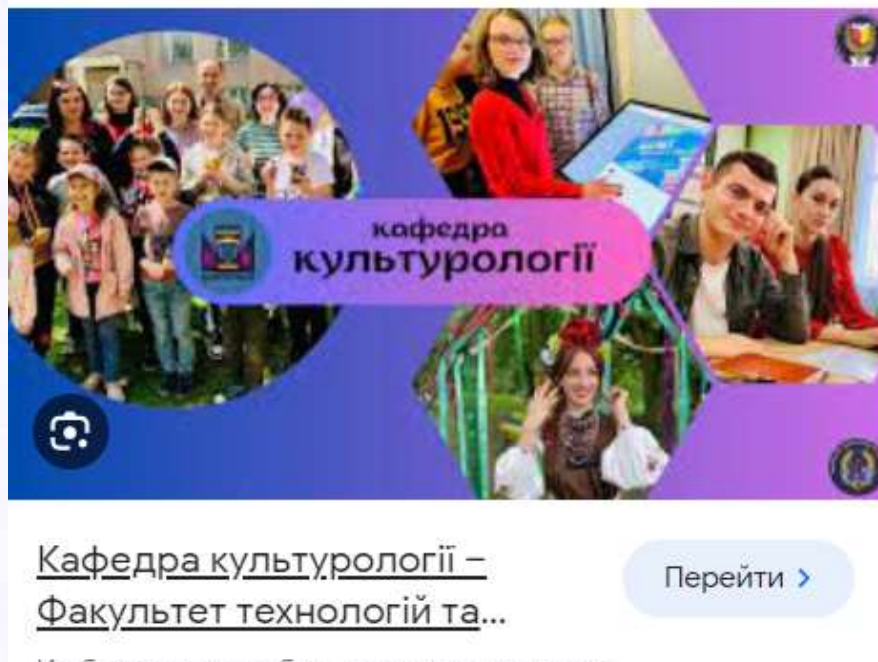
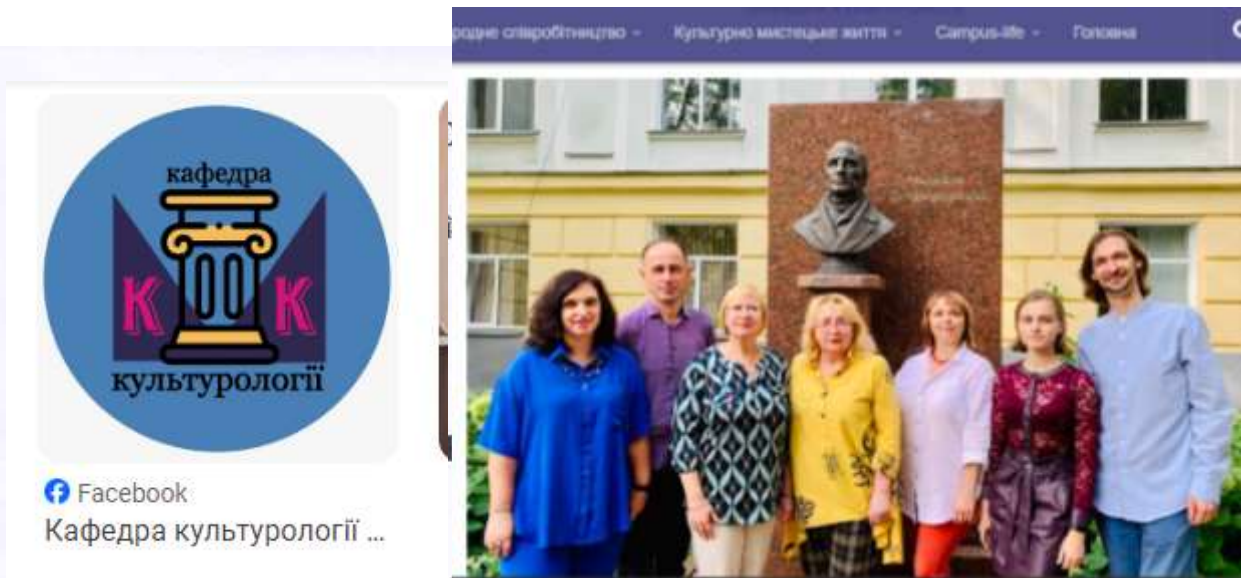
ДОДАТКИ

Додаток А

РЕЙТИНГ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПНПУ ІМ.В. Г. КОРОЛЕНКА ЗА ПІДСУМКАМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У 2022 р.

№ з/п	Кафедра	Рейтинговий бал
1.	Загальної педагогіки та андрагогіки	1298
2.	Виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності	1231
3.	Світової літератури	1174
4.	Педагогічності та менеджменту імені І. А. Зязюна	993
5.	Основа виробництва та дизайну	864
6.	Теорії і методики технологічної освіти	849
7.	Політекономії	848
8.	Культурології	711
9.	Всесвітньої історії, релігієзнавства та методик їх викладання	699
10.	Філософії	647
11.	Хореографії	565
12.	Початкової освіти	563
13.	Історії України	548
14.	Ботаніки, екології та методики навчання біології	485
15.	Хімії та методики викладання хімії	466
16.	Психології	435
17.	Англійської та німецької філології	416
18.	Теорії й методики фізичного виховання, адаптивної та масової фізичної культури	392
19.	Української мови	383
20.	Музики імені Григорія Левченка	376
21.	Мистецтвознавства та позашкільної освіти	348
22.	Медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання	333
23.	Математичного аналізу та інформатики	331
24.	Теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін	313
25.	Спеціальної освіти і соціальної роботи	312
26.	Української літератури	298
27.	Географії, методики її навчання та туризму	287
28.	Біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації	282
29.	Романо-германської філології	276
30.	Загальної фізики і математики	248
31.	Дошкільної освіти	212
32.	Образотворчого мистецтва	183
33.	Журналістики	123

Продовження Додатку А
СКЛАД КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПНПУ ІМ.В. Г. КОРОЛЕНКА

ЛЕНКА
ГРИНЬОВА
р.)
з _____ 2023 р.
ГРИНЬОВА
р.)

Додаток Б
ОПІ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ» ДРУГОГО МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ

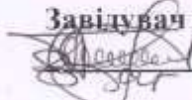
ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри культурології
факультету технологій та дизайну

Завідувач кафедри

 Олександр ЛУК'ЯНЕНКО

Протокол № 19 від 29.06 2022 р.

РОЗРОБЛЕНО

робочою групою зі створення /
оновлення освітньо-професійної
програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми

 Алла ЛИТВИНЕНКО

2.1. Перелік компонент освітньої програми

Код о/к	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП			
Загальна підготовка			
OK 1.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	залік
OK 2.	Підприємництво та фінансова грамотність	3	залік
OK 3.	Фізичне виховання	3	залік
OK 4.	Філософія	3	залік
OK 5.	Безпекознавство з основами домедичної допомоги	3	залік
OK 6.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	6	залік
Всього		21	
1.2. Професійна підготовка			
OK 7.	Університетська освіта і академічне письмо	3	залік
OK 8.	Вступ до культурології	4	екзамен
OK 9.	Історія української культури	18	залік (2, 4 семестри), екзамен (3, 5 семестри)
OK 10.	Історія світової культури	16	залік (1, 2, 3 семестри), екзамен (4 семестр)
OK 11.	Основи мистецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів	19	залік (3, 5 семестри), екзамен (1, 2, 4 семестри)
OK 12.	Теорія культури	11	залік (2, 4 семестри), екзамен (6 семестр)
OK 13.	Культурні та креативні індустрії	5	екзамен
OK 14.	Музеєзнавство	4	екзамен
OK 15.	Теорія та методика соціокультурної діяльності	5	залік
OK 16.	Основи соціокультурного проєктування	3	залік
OK 17.	Повсякденна культура України	15	залік (5, 7, 8 семестри), екзамен (6 семестр)
OK 18.	Пам'яткознавство	4	екзамен
OK 19.	Інформаційні технології у професійній діяльності	4	залік
OK 20.	Релігієзнавство та міфологія	3	залік
OK 21.	Організація анімаційної діяльності	3	залік
OK 22.	Основи PR-менеджменту	3	залік
OK 23.	Аксіологічні компетентності у гуманітарній освіті	3	залік
OK 24.	Соціологія культури	3	залік
OK 25.	Курсова робота	3	залік диференційований
OK 26.	Навчальна культурологічна практика	3	залік

Продовження Додатку Б

При розробці освітньої програми враховані вимоги Стандарту вищої освіти: другий (магістерський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 034 Культурологія, затвердженого 16.06.2020 р., наказ № 803.

Освітньо-професійна програма «Культурологія» спеціальності 034 Культурологія для підготовки магістра розроблена робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові членів робочої групи	Науковий ступінь та/або вчене звання, найменування посади
Гарант освітньої програми: Литвиненко Алла Іванівна	<i>кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри культурології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка</i>
Члени робочої групи: Лук'яненко Олександр Вікторович	<i>доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри культурології, кафедри культурології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка</i>
Кравченко Любов Миколаївна	<i>докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри культурології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка</i>
Сичова Світлана Василівна	<i>директорка Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва імені Олеса Гончара</i>
Бондаревська Тетяна Владиславівна	<i>директорка літературно-меморіального музею-садиби Олеса Гончара Кобеляцької міської ради</i>
Лоза Микола Миколайович	<i>здобувач вищої освіти спеціальності 034 Культурологія другого (магістерського) рівня</i>
Андрух Любов Олександрівна	<i>здобувачка вищої освіти спеціальності 034 Культурологія другого (магістерського) рівня</i>

Продовження Додатку Б

1. Профіль освітньої програми «Культурологія» Profile of the educational program «Culturology»

1 — Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	магістр магістр культурології master master of Culturology
Офіційна назва освітньо-професійної програми	культурологія Cultural Studies
Тип диплому та обсяг освітньо-професійної програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання – 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію Серія УД № 17.00.8233. Термін дії до 1 липня 2024 р.
Цикл/рівень	другий (магістерський) рівень: НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	«ОС бакалавр», ОКР «спеціаліст», ОС «магістр»
Мова(и) викладання	Українська мова
Термін дії освітньо-професійної програми	1 рік 4 місяці
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-професійної програми	https://sites.google.com/gsuite.pnp.u.edu.ua/culturology/освітня-діяльність/оп-магістр/оп-магістр-2022
2 — Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють фундаментальними теоретичними знаннями й практичними навичками, необхідними для розв'язання широкого кола завдань і проблем у галузі професійної діяльності культуролога, а також здатні до успішного професійного розвитку та працевлаштування	
3 — Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	<p>Об'єкти вивчення та діяльності: культурні процеси, явища, стани та ознаки, їх усвідомлення, інтерпретація та моделювання; соціокультурні інститути та практики, що забезпечують формування культурних норм та цінностей, способи їх втілення й використання.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області – система наукових ідей, підходів, концепцій, теорій щодо культури; поняття та принципи аналізу культурних процесів та явищ.</p> <p>Методи, методики та технології: методи та методики пошуку, систематизації, аналізу та інтерпретації інформації щодо культурних об'єктів та практик, технології популяризації знань щодо культури та регулювання відносин у соціокультурній сфері.</p> <p>Інструменти та обладнання: аудіовізуальні засоби; програмне забезпечення; мережа Internet; інформаційно-комунікаційне обладнання; системи електронного документообігу, електронні бібліотеки та архіви.</p>

Продовження Додатку Б

ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП			
Загальна підготовка			
ОК 1.	Методологія та організація наукових досліджень	3	залік
ОК 2.	Цивільний захист	3	залік
Професійна підготовка			
ОК 3.	Аналітика у сфері культури	5	екзамен
ОК 4.	Менеджмент закладів культури	4	екзамен
ОК 5.	Сучасні стратегії культурної політики	3	залік
ОК 6.	Педагогіка	3	залік
ОК 7.	Історіографія історії культури	5	залік
ОК 8.	Методика викладання культурологічних дисциплін	4	екзамен
ОК 9.	PR та іміджологія	3	залік
ОК 10.	Соціокультурні інститути та практики ЄС	3	залік
ОК 11.	Виробнича культурологічна практика	6	диф. залік
ОК 12.	Виробнича практика з управління закладами культури	6	диф. залік
ОК 13.	Виконання кваліфікаційної роботи	15	
ОК 14.	Атестація	3	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:		66	
2. ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП			
ВК 1.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
ВК 2.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
ВК 3.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
ВК 4.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
ВК 5.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
ВК 6.	Дисципліна за вибором студента	4	залік
Загальний обсяг вибіркового компонента:		24	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

Структура освітньої програми

№ з/п	Код о/к	Назва компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Тип компоненти
1	2	3	4
<i>I семестр</i>			
1.	ОК 1.	Методологія та організація наукових досліджень	Обов'язкова, цикл загальної підготовки
2.	ОК 3.	Аналітика у сфері культури	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
3.	ОК 4.	Менеджмент закладів культури	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
4.	ОК 5.	Сучасні стратегії культурної політики	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
5.	ОК 6.	Педагогіка	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
6.	ОК 7.	Історіографія історії культури	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
7.	ВК 1.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова
<i>II семестр</i>			
7.	ОК 2.	Цивільний захист	Обов'язкова, цикл загальної підготовки
8.	ОК 8.	Методика викладання культурологічних дисциплін	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
9.	ОК 9.	PR та іміджологія	Обов'язкова, цикл професійної підготовки

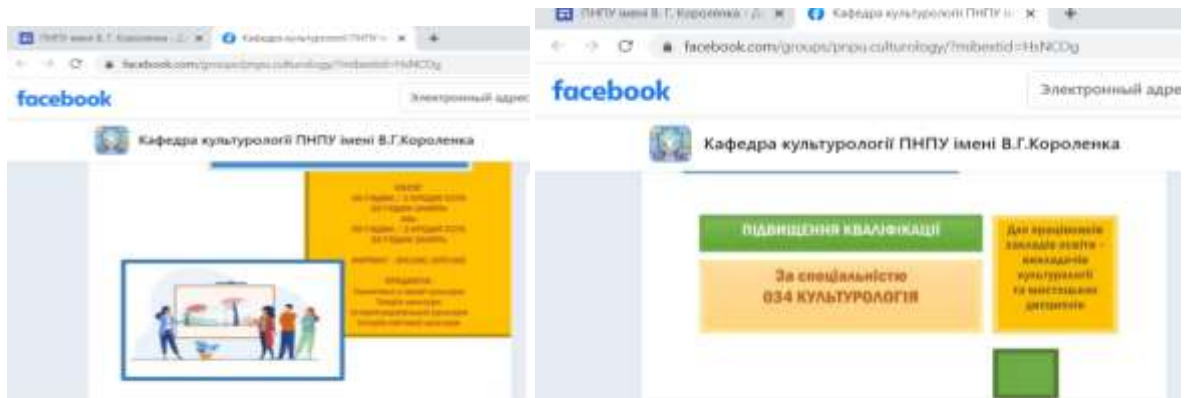

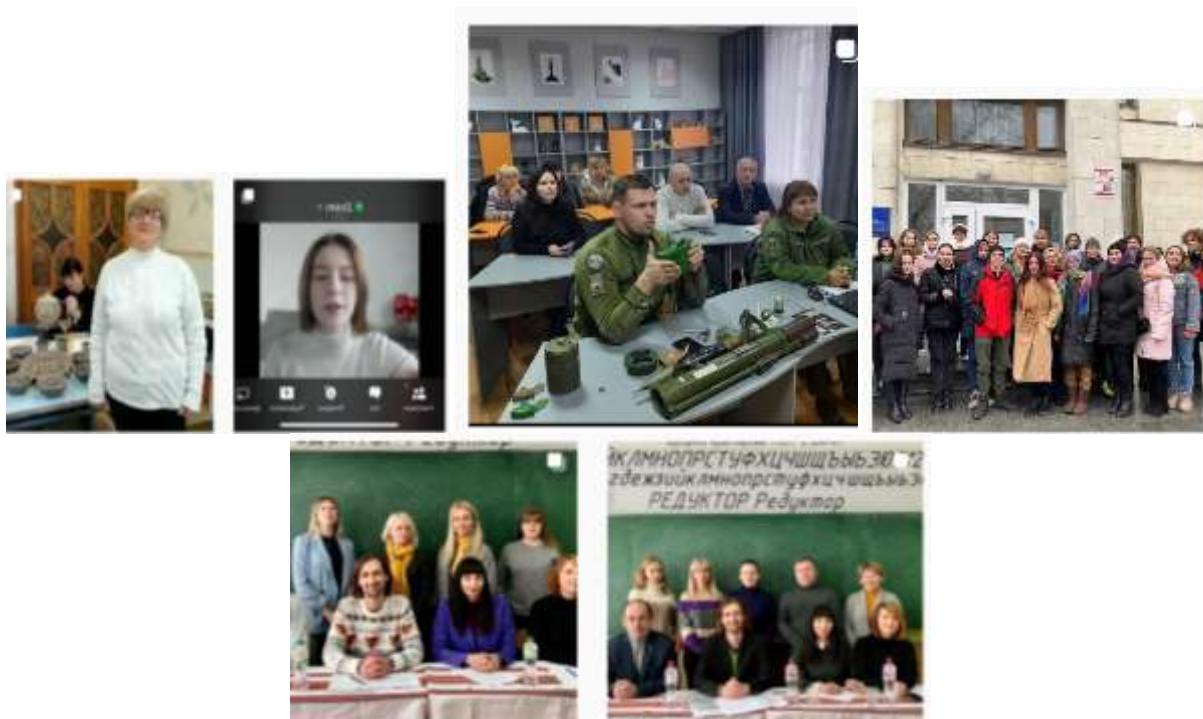
Продовження Додатку Б

10.	ОК 10.	Соціокультурні інститути та практики ЄС	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
11.	ОК 11.	Виробнича культурологічна практика	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
12.	ОК 13.	Виконання кваліфікаційної роботи	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
13.	ВК 2.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова
14.	ВК 3.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова
<i>III семестр</i>			
15.	ОК 12.	Виробнича практика з управління закладами культури	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
16.	ОК 13.	Виконання кваліфікаційної роботи	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
17.	ОК 14.	Атестація	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
18.	ВК 4.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова
19.	ВК 5.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова
20.	ВК 6.	Дисципліна за вибором студента	Вибіркова

Додаток В

**СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПНПУ
ІМ.В. Г. КОРОЛЕНКА**

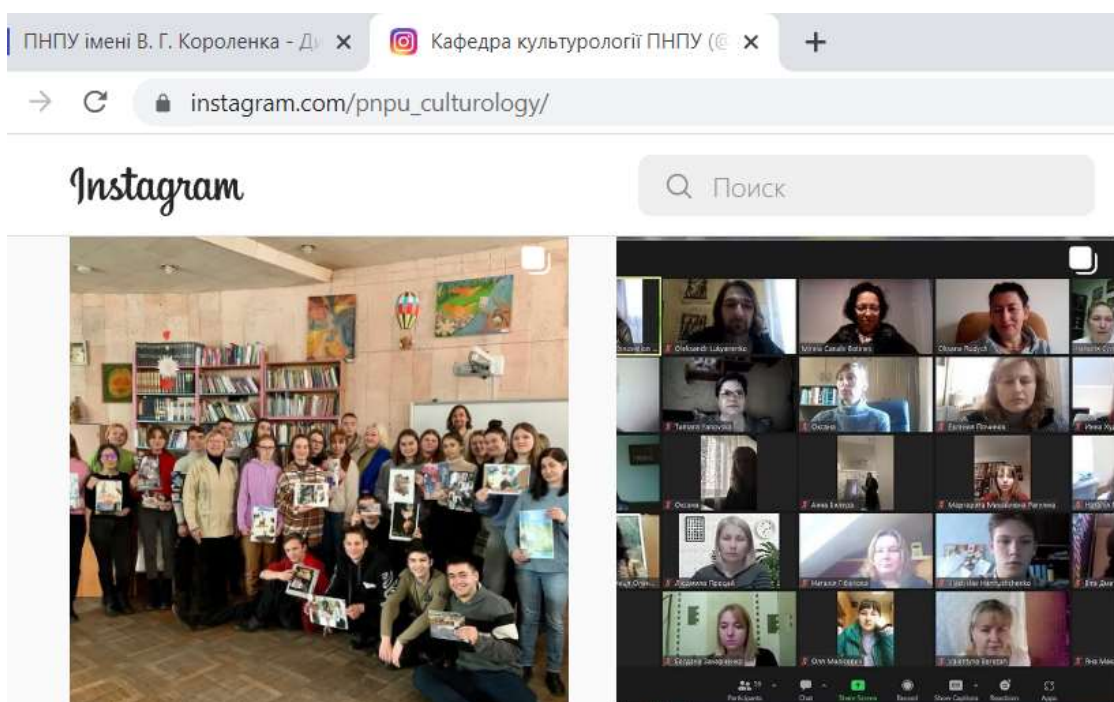
Участь у культурно мистецьких заходах, круглих столах. Кафедра у фейсбук.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10229974846220427&set=pcb.1323639898388478>

Продовження Додатку В

Джерело:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10229974846220427&set=pcb.1323639898388478>

Кафедра культурології в Інстаграм

Продовження Додатку В

Кафедра культурології ПНПУ ім. В. Г. Короленка та Полтавська обласна ГО «Об'єднані надією» у межах проєкту «Поетичні діалоги» (м.Гадяч, 23-25. 10. 2023р. (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/category/novini/>))

Літературний вечір «Придніпровські будні», спільний захід кафедри культурології ПНПУ ім. В. Г. Короленка і ГО «Об'єднані надією» (27.05.2023 р. конференц-зал готелю «Кремінь» м.Кременчук,

(<http://pnpu.edu.ua/news/vidbuvsya-literaturnyj-vechir-u-mezhah-proyektu-kafedry-kulturologiyi-poetychni-dialogy.html>).

Продовження Додатку В

Участь у міських арт-проектах (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11688/>)

Студенти-культурологи вивчають практику оформлення івентів у Центрі культури та дозвілля Полтавської міської територіальної громади (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11756/>)

Продовження Додатку В

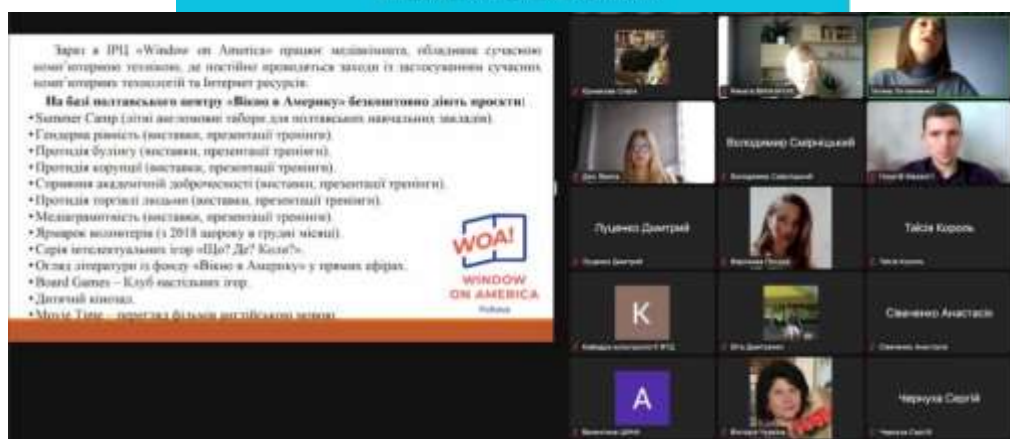
Музей Панаса Мирного. Вплив війни на мистецький простір, зустріч з місцевими митцями-аматорами
(<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11555/>)

Доцентка Р.Винничук з випускниками
творчих колективів Полтави. Арт студія
«Браво»
<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11500/>

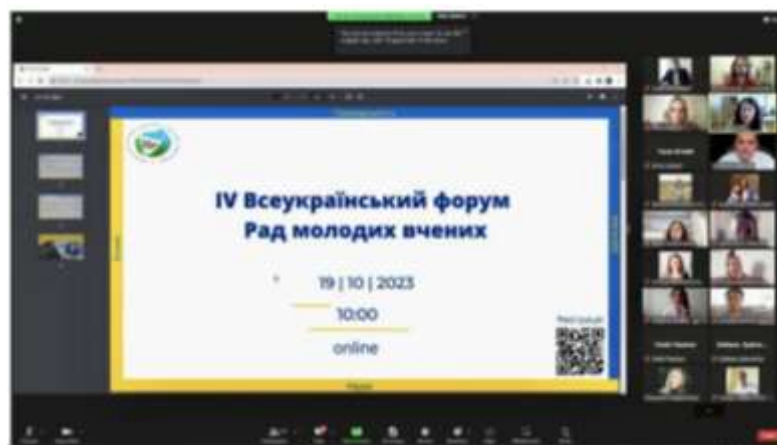
Додаток Г

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПНПУ ІМ. В. Г. КОРОЛЕНКА

У Всеукраїнський круглий стіл здобувачів освіти «Актуальні проблеми культурології»

<http://surl.li/gsvle>

Зав. кафедри О.Лук'яненко - участь у IV Всеукраїнському форумі Ради молодих вчених, 14.09. 2023р. (<http://pnpu.edu.ua/news/golova-rady-molodyh-uchenyh-oleksandr-lukyanenko-vzyav-uchast-u-roboti-iv-vseukrayinskogo-forumu-rad-molodyh-vchenyh.html>)

Продовження Додатку Г

**Засідання робочої групи з обговорення ОПІ
за спеціальністю 034 Культурологія
(<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11360/>)**

Гостьова лекція проф. Л. Кравченко
 «Технології професійного саморозвитку і
 креативного менеджера»
<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11355/>

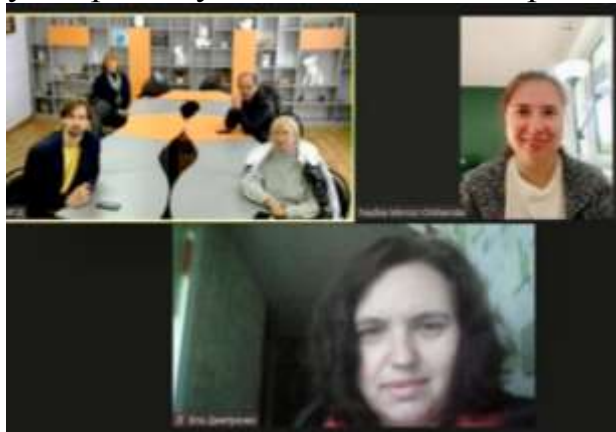
Участь у Всеукраїнській мистецькій
 науково-практичній конференції
<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/11253/>

Додаток Ж

**НАУКОВІ КОМУНІКАЦІЇ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ НА
 МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ**

Здобувачі освіти кафедри культурології зустрілися з проректором університету Туріба Імантсом Бергсом

Віртуальний круглий стіл у межах співпраці з польською Фундацією Масових Видовищ, 25.10. 2023 р. (<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/12592/>).

Продовження Додатку Ж

Розширене засідання кафедри культурології
з обговорення ОПІ за спеціальністю 034
Культурологія.

<http://techno.pnpu.edu.ua/index.php/10502/>

12 випускників кафедри культурології отримали дипломи магістра з
присвоєнням професійної кваліфікації «Магістр культурології»

Додаток Е

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРИ ПНПУ ІМ. В. Г. КОРОЛЕНКА

Навігатор – Розклад занять

Розклад занять
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Факультет технологій та дизайну

Литвиненко Алла Іванівна   1   Назва групи

з дати: 19.09.2023   по дату: 27.09.2023   **Показати розклад занять**

Розклад викладача **Литвиненко Алла Іванівна** з 19.09.2023 по 27.09.2023

19.09.2023 Вівторок   20.09.2023 Середа

1	08:30 09:50	ПН(д)-14 Історія містечка (Л)
1	08:30 09:50	К-18 Основи містецького аналізу та експертної оцінки

19.09.2023 Вівторок			20.09.2023 Середа		
1	08:30 09:50	ПН(д)-14 Історія містечка (Л) 206/ Корпус III	1	08:30 09:50	К-18 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (Л) 218/ Корпус III
2	10:00 11:20	К-25 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (Л) 210/ Корпус III	2	10:00 11:20	К-25 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (Л) 219/ Корпус III
3	11:40 13:00		3	11:40 13:00	

6	16:10 17:30		6	16:10 17:30	К-18 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (Л)
7	17:40 19:00		7	17:40 19:00	К-54 Аналітика у сфері культури (Л) 111/ Корпус III
21.09.2023 Четвер			22.09.2023 П'ятниця		
1	08:30 09:50		1	08:30 09:50	К-25 Історія світової культури (Л) 215/ Корпус III
2	10:00 11:20	К-25 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (Л) 219/ Корпус III	2	10:00 11:20	К-18 Основи містецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів (ПрС) 217/ Корпус III
3	11:40 13:00		3	11:40 13:00	
4	13:10 14:30		4	13:10 14:30	

Продовження Додатку Е

The screenshot displays the Institutional Repository interface. At the top left is the DSpace logo. The header text reads "Institutional Repository of Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University" next to the university's emblem. Below the header, the page is divided into three columns. The left column contains navigation links: "Шукати в архіві" (Search in archive), "Дослідницький пошук" (Research search), "Домівка" (Home), "Перегляд" (View) with sub-links for "Фонд та збірання", "Дати випуску", "Автори", "Заголовки", and "Тем", and "Зареєстрованим:" (Registered users) with a link "Сюжетний на e-mail". The middle column features a welcome message in Ukrainian: "Ласкаво просимо до Електронного архіву Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка!" followed by a description of the archive's content and a link to the repository's policy. The right column contains a QR code and a section titled "Актуальна інформація" (Actual information) with several links to library catalogs, the university website, and national scientific databases.

Інституційний репозитарій Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (скріншот)